

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»
№ 4 (153) квітень 2019

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 4 (153) квітень 2019

У номері:

- *Конкурс українсько-чеських проєктів на 2020–2022 рр.*
- *ТОП-10 впроваджених у світі українських наукових розробок*
- *Річна сесія Загальних зборів НАН України*
- *Конкурс проєктів НДР молодих учених НАН України на 2019-2020 рр.*
- *Рейтинг українських ЗВО за показниками Scopus 2019 р.*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2019

Київ 2019

ЗМІСТ

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	3
Міжнародне співробітництво	3
Наука – виробництву	5
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи.....	6
Наукова діяльність у ЗВО	12
Національна академія наук України: віхи історії і сьогодення.....	14
Оцінки ефективності науки в Україні.....	16
Перспективні напрями наукових досліджень	17
Проблеми стратегії розвитку України	18
Наука і влада.....	21
Суспільні виклики і потреби.....	23
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства ...	23
Міжнародний досвід.....	25
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки	26
Міжнародний досвід.....	28
Проблеми енергозбереження	29
Міжнародний досвід.....	31
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності.....	32
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	33
ДОДАТКИ.....	37

Орфографія та стилістика матеріалів – авторські

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

01.04.2019

Спільний конкурс Національної академії наук України та Чеської академії наук 2020–2022

Національна академія наук України та Чеська академія наук на підставі укладеної між ними Угоди оголошують конкурс українсько-чеських проектів на 2020–2022 рр.

[Докладніше див. додаток 1](#)

***

15.04.2019

Результати конкурсу на отримання грантів для візитів молодих українських учених на місячний термін до Польщі

Згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук і Національною академією наук України у 2019 р. ПАН прийме у своїх науково-дослідних інститутах 20 молодих українських учених для проходження стажування.

[Докладніше див. додаток 6](#)

***

12.04.2019

Українців запрошують взяти участь у конкурсі Green Talents – переможцям запропонують оплачене наукове стажування у Німеччині

Українських науковців та дослідників запрошують подати заявку на конкурс Green Talents. Відібрані кандидати зможуть, зокрема, долучитися до щорічного наукового форуму, який присвятять досягненню цілей сталого розвитку. Захід відбудеться у Берліні за участі провідних наукових експертів ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Заявки приймають до 22 травня 2019 р. Податися на конкурс можуть магістранти, аспіранти, докторанти і постдоки, а також молоді фахівці, які пропрацювали за фахом не більше 3-х років (без урахування досвіду роботи під час навчання). Крім того, кандидати повинні володіти англійською мовою на високому рівні (вище середнього). Заявки не прийматимуться від громадян Німеччини або осіб, які постійно проживають в цій країні. Докладна інформація є за посиланням <http://www.greentalents.de/>. Подати заявку можна тут: <https://ptoutline.eu/app/greentalents2019>.

Конкурс проводить Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень Німеччини.

***

24.04.2019

Українським науковцям пропонують отримати європейську стипендію на розвиток дослідження – податися можна до 11 вересня

Українським науковцям, які працюють над перспективним проектом і хочуть розширити базу для його розвитку, пропонують взяти участь у конкурсі на отримання стипендії «Дії Марії-Скłodовської-Кюрі (ДМСК)». Пропозиція актуальна для вчених, які мають ступінь доктора наук або 4 роки досвіду науково-дослідницької роботи (на умовах повної зайнятості). [\(Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України\).](#)

Термін подачі заявки – до 11 вересня 2019 р. За умовами програми ДМСК, науковці отримають стипендію, яка покриватиме витрати на реалізацію проектів, проживання, робочі поїздки та супутні видатки. Важливо, що отримувачем грантових коштів буде приймаюча інституція, а не конкретний вчений. Програма також передбачає можливість подачі заявки українських науковців на Всесвітню стипендію.

Докладну інформацію про пропозицію можна знайти за посиланням: <https://bit.ly/2JmqIkC>.

***

Витязь С., доктор історичних наук, заступник директора Центру досліджень білоруської культури, мови і літератури НАН Білорусі; Дучиць Л., кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Центру досліджень білоруської культури, мови і літератури НАН Білорусі; Медведєва О., кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії НАН Білорусі

Наукові взаємозв'язки білоруських та українських археологів у ХІХ–ХХ ст. // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С.74–80.

У статті розглянуто внесок уродженців Білорусі у вивчення археологічних пам'яток України (Ф. І. Камінський, А. В. Прахов, Л. М. Славін), показано зв'язок білоруських дослідників старожитностей з київською історичною школою (В. З. Завітневич, М. В. Довнар-Запольський), з археологією Одеси (В. Н. Юргевич, М. Ф. Болтенко, П. В. Харлампович), з Харківським університетом (Л.-М. Ю. Лазаревич-Шепелевич, Б. А. Шрамко). Окрему увагу приділено дослідженням українських археологів на території Білорусі (В. Б. Антонович, М. Ф. Біляшівський, В. Ю. Данилевич, І. І. Артеменко).

[Завантажити](#)

Наука – виробництву

02.04.2019

Розробки вчених Академії, включені до ТОП-10 впроваджених у світі українських наукових розробок (за версією УНІАН)

На сайті інформаційної агенції УНІАН було опубліковано список ТОП-10 впроваджених у світі українських наукових розробок, серед яких розробки вчених НАН України: сапфіровий компакт-диск, електрозварювання м'яких тканин і наноматеріали в енергетиці.

[Докладніше див. додаток 2](#)

***

10.04.2019

Засідання президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь завідувача відділу магнітної гідродинаміки Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України академіка НАН України В. Дубоделова «Створення високотехнологічної бази вітчизняних металургійних мікровиробництв на основі фундаментальних і прикладних досліджень в галузі магнітної гідродинаміки, електротехніки та металургії». У доповіді було викладено концептуальні підходи і наведені результати наукових обґрунтувань інноваційних технологічних рішень.

[Докладніше див. додаток 3](#)

***

17.04.2019

Україні потрібна сучасна промислова політика. Інтерв'ю з академіком Валерієм Геєцем

На сайті медіа-порталу «GMK Center» було опубліковано інтерв'ю з одним із найбільш шанованих економістів у країні, директором Інституту економіки та прогнозування НАН України академіком В. Геєцем про те, якою могла би бути вітчизняна промислова політика, чому в нашій країні не розвиваються технологічні галузі промисловості та коли припустилися найбільшої помилки в українському гірничо-металургійному комплексі.

[Докладніше див. додаток 8](#)

***

24.04.2019

Яке майбутнє чекає на вітчизняний металургійний комплекс?

Науковці Академії – вчений секретар Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидат технічних наук В. Хаустов і старший науковий співробітник цієї ж установи кандидат економічних наук В. Венгер – долучилися до обговорення перспектив розвитку металургійної галузі в Україні, розгорнутого на сторінках газети Верховної Ради України «Голос України».

[Докладніше див. додаток 20](#)

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

26.04.2019

Сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена підсумкам діяльності НАН України у 2018 році

25 квітня 2019 р. в Києві відбулася річна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, під час якої було представлено отримані минулого року результати фундаментальних і прикладних досліджень НАН України з широкого спектра галузей наукових знань та практичних застосувань, а також обговорено питання забезпечення наукового й інноваційного розвитку, місця і ролі науки в українському суспільстві, участі НАН України у вирішенні актуальних проблем, які постають перед суспільством і державою, й обговорено напрями подальшого вдосконалення діяльності НАН України.

[Докладніше див. додаток 21](#)

***

09.04.2019

Засідання Ради президентів академій наук України 3 квітня 2019 року

У будівлі Президії НАН України відбулося чергове засідання Ради президентів академій наук України. На засіданні Ради розглядалися питання про висновки та пропозиції Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій за результатами заслуховування звітів головних розпорядників бюджетних коштів, що здійснюють наукову та науково-технічну діяльність; про пропозиції до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності; про визначення обсягів бюджетного фінансування академічного сектору науки та про умови оплати праці наукових працівників на 2020 р. із урахуванням положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; про підготовку видання багатотомної «Великої української енциклопедії».

[Докладніше див. додаток 5](#)

***

08.04.2019

Відбулися загальні збори НАПН України

5 квітня відбулися загальні збори НАПН України. На пленарному засіданні учені заслухали і обговорили [доповідь](#) президента НАПН України В. Кременя «Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2018 році та завдання на 2019 рік». У заході взяли участь: народний депутат України академік НАПН України В. Курило, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти член-кореспондент НАПН України О. Співаковський, перший заступник міністра освіти і науки України П. Хобзей, директор департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН України А. Шевцов, президент Співки ректорів ВНЗ дійсний член НАПН України Л. Губерський, віце-президент НАН України С. Пирожков, віце-президент Національної академії правових наук України, керівник Київського регіонального центру Н. Кузнецова ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

***

10.04.2019

Оголошено конкурс проектів НДР молодих учених НАН України на 2019-2020 роки

Відповідно до розпорядження Президії НАН України від 25.03.2019 № 195 «Про підсумки виконання проектів науково-дослідних робіт молодих учених НАН України та організацію чергового конкурсу проектів науково-дослідних робіт молодих учених НАН України» Комісія по роботі з науковою молоддю НАН України оголосила конкурс проектів НДР молодих учених НАН України на 2019-2020 рр. ([Національна академія наук України](#)).

[Умови проведення конкурсу проектів НДР молодих учених НАН України у 2019 р. та вимоги щодо оформлення запитів](#)

***

04.04.2019

Оголошено конкурс на здобуття іменної премії імені видатного ученого України, археолога Гліба Юрійовича Івакіна

З метою відзначення вчених, які опублікували найкращі наукові праці, здійснили відкриття, які мають важливе значення для розвитку археологічної науки України та популяризації наукової археологічної діяльності, Інститут археології Національної академії наук України запроваджує присудження премії імені видатного ученого України, археолога Гліба Юрійовича Івакіна на підставі проведеного конкурсу та в порядку, передбаченому Положенням про премію.

[Докладніше див. додаток 9](#)

***

16.04.2019

Розвиток кар'єри молодих науковців та їхня роль у розробці інновацій: представники ради молодих вчених при МОН взяли участь у конференції Eurodoc

Делегація Ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України взяла участь у престижній науковій конференції Eurodoc (Євродок). Разом з іноземними колегами вони обговорили розвиток кар'єри молодих дослідників та ролі, які вони можуть відігравати в розробці інновацій та підприємстві.

[Докладніше див. додаток 7](#)

***

06.05.2019

Відбулася Міжнародна наукова конференція «XIV юридичні читання. Проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом»

17–18 квітня 2019 р. у Національному педагогічному університеті (НПУ) імені М. П. Драгоманова відбулася міжнародна наукова конференція, яка продовжила цикл щорічних наукових конференцій, започаткованих факультетом політології та права НПУ імені М. П. Драгоманова та Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Цьогоріч вона була присвячена 185-річчю НПУ імені М. П. Драгоманова та 70-річчю Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

[Докладніше див. додаток 35](#)

***

19.04.2019

Другі Філософські читання пам'яті Мирослава Поповича

12 квітня 2019 р. в Інституті філософії імені Г. С. Сковороди НАН України відбулися Другі Філософські читання пам'яті академіка Мирослава Поповича. У читаннях взяли участь представники більшості провідних філософських інституцій України – НАН України, НАПН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Київського міжнародного інституту соціології, МАУП, КПІ, Черкаського державного технологічного університету, Національного транспортного університету. Цьогорічні читання були присвячені одній з провідних тем у творчості М. В. Поповича – філософії свободи.

[Докладніше див. додаток 22](#)

***

12.04.2019

Презентація тематичних реєстрів гасел «Великої української енциклопедії»

В Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» відбулася презентація тематичних реєстрів гасел «Великої української енциклопедії» із напрямів «Соціологічні науки» та «Релігієзнавство», в якій взяли участь вчені НАН України. Учасники презентації представили концепцію формування тематичних реєстрів гасел із напрямів «Соціологічні науки» та «Релігієзнавство», вимоги до підготовки енциклопедичних статей із соціогуманітарних наук і результати співпраці з провідними науковими й освітніми установами України.

[Докладніше див. додаток 10](#)

***

10.04.2019

Круглий стіл «Космічна діяльність України у найближчій перспективі: пріоритети, сценарії, виклики»

У Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» відбулося засідання круглого столу «Космічна діяльність України у найближчій перспективі: пріоритети, сценарії, виклики». Організаторами його виступили Українська асоціація високотехнологічних підприємств та організацій «Космос», Рада з космічних досліджень НАН України, Інститут космічних досліджень НАНУ-ДКАУ та, звісно, КПІ.

[Докладніше див. додаток 11](#)

***

17.04.2019

VI Міжнародна конференція «Інтелектуальні енергетичні системи–2019»

17 квітня 2019 р. в КПІ імені Ігоря Сікорського розпочала роботу Шоста міжнародна конференція «Інтелектуальні енергетичні системи–2019» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Організаторами заходу виступили Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Інститут електродинаміки Національної академії наук України за підтримки Інституту інженерів з електротехніки та електроніки (ІЕЕЕ), Української секції ІЕЕЕ, Національної академії наук України, Польської академії наук, Гданського технологічного університету та Студентського відділення ІЕЕЕ КПІ імені Ігоря Сікорського.

***

Зернецька О., Вітер І.

Виникнення нових та трансформація традиційних цінностей в умовах глобалізації

16 квітня 2019 р. у Державній установі «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України» була проведена традиційна Міжнародна наукова конференція. Тема цього року: «Еволюція цінностей в умовах глобалізації».

[Докладніше див. додаток 23](#)

***

16.04.2019

Конференція з електроніки та нанотехнологій ELNANO-2019

16 квітня у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» розпочала роботу 39-та Міжнародна науково-технічна конференція IEEE «ELECTRONICS AND NANOTECHNOLOGY» («Електроніка і нанотехнології») (ELNANO-2019).

Конференція ELNANO є одним із головних щорічних наукових заходів у галузі електроніки та нанотехнологій, який збирає провідних науковців з багатьох країн світу.

[Докладніше див. додаток 12](#)

***

15.04.2019

IX Міжнародна науково-практична конференція з культури безпеки АЕС

9-10 квітня 2019 р. у Києві проходила IX Міжнародна науково-практична конференція з культури безпеки АЕС. У конференції взяли участь представники: ДП НАЕК «Енергоатом» та атомних станцій України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Державної інспекції ядерного регулювання України, ДП ДНТЦ ЯРБ, ДНЦ СКАР, Інституту проблем безпеки атомних електростанцій НАН України та ін.

[Докладніше див. додаток 24](#)

***

16.04.2019

Учена Академії стала лауреаткою всеукраїнської премії «Жінка України - 2019»

9 квітня 2019 р. в театральном-концертному комплексі «Freedom Hall» відбулася церемонія нагородження лауреаток щорічної премії відомого

українського журналу «Единственная» – «Жінка України – 2019» ([Національна академія наук України](#)).

Серед лауреаток премії – видатні українки, які досягли високих результатів у своєму фахові, прагнуть поліпшити ситуацію в країні та слугують справжніми прикладами незламності духу й відданості своїй справі. У номінації «Наука» переможницею стала вчена-нейрофізіолог, завідувач відділу сенсорної сигналізації Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАН України доктор біологічних наук, професор Н. Войтенко.

Більше про премію «Жінка України» дізнавайтеся на сайті журналу «Единственная»: <https://woman.edinstvennaya.ua/>.

***

02.05.2019

Міжнародний науковий симпозіум «Інтелектуальні рішення»

15–20 квітня 2019 р. на базі Державного вищого навчального закладу (ДВНЗ) «Ужгородський національний університет» (УжНУ) відбувся Міжнародний науковий симпозіум «Інтелектуальні рішення», організаторами якого стали МОН України, Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

[Докладніше див. додаток 25](#)

***

21.04.2019

Художній світ Тараса Шевченка і його сучасність

17 квітня 2019 р. у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького відбулася Всеукраїнська 40-а шевченківська конференція «Художній світ Тараса Шевченка і його сучасність», присвячена 205-й річниці від дня народження митця ([Інститут літератури НАН України](#)).

Наукову зустріч організували кафедра української літератури та компаративістики і Центр шевченкознавчих досліджень Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького спільно з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Співорганізаторами конференції виступили також Черкаська ОДА та Шевченківський національний заповідник у Каневі. Традиційно до конференції долучилися науковці із різних міст України – серед яких 2 академіки, 11 докторів наук, професорів, 29 кандидатів наук, доцентів, наукових співробітників.

***

15.04.2019

У Дніпрі під егідою МАА пройшла XXI Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Людина і космос»

10-12 квітня 2019 р. в Дніпрі під егідою Міжнародної федерації астронавтики пройшла XXI Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Людина і Космос». За рішенням оргкомітету Конференція в цьому році була присвячена 50-річчю висадки людини на Місяць ([Державне космічне агентство України](#)).

Конференція проводилась на базі Національного центру аерокосмічної освіти молоді ім. О. М. Макарова (НЦАОМ) при активній підтримці ДП «Конструкторське бюро «Південне» ім. М. К. Янгеля» та Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Для участі в XXI Конференції були запрошені понад 600 представників провідних національних і зарубіжних аерокосмічних університетів і підприємств ракетно-космічної галузі.

Наукова діяльність у ЗВО

08.04.2019

Геннадій Зубко розповів про перспективи розвитку для молодих науковців

Сьогодні університетам потрібно розвивати проекти, які б приносили дивіденди. Зокрема, це стосується не тільки співпраці з європейськими університетами з обміну досвідом, а в першу чергу з бізнес-середовищем на базі стартапів, напрацьованих студентами. Мова йде в першу чергу про нові підходи в наукових дослідженнях. Про це заявив Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Г. Зубко.

[Докладніше див. додаток 13](#)

***

12.04.2019

На базі вишу вперше створили Центр підтримки технологій та інновацій – у ньому можна отримати допомогу з патентування своєї розробки

Уперше на базі українського вишу створено Центр підтримки технологій та інновацій – його відкрив 12 квітня 2019 р. заступник Міністра освіти і науки М. Стріха в Національному авіаційному університеті. Насамперед такі центри даватимуть підтримку винахідникам та інноваторам в питаннях патентування їхніх розробок. Зокрема, в них буде доступ до патентного пошуку – інструменту, що дає розуміння про актуальність тих чи інших наукових пошуків, винаходів, стартапів.

[Докладніше див. додаток 14](#)

***

09.04.2019

Університет розпочинає співпрацю з Громадською Організацією «Українсько-Арабська Ділова Рада»

9 квітня КПІ ім. Ігоря Сікорського та Громадська організація «Українсько-Арабська Ділова Рада» (УАДР) підписали Меморандум про співпрацю. Від імені університету документ підписав проректор з міжнародних зв'язків Сергій Сидоренко, від імені Громадської Організації «Українсько-Арабська Ділова Рада» – її президент Шейх Емад Абу Алруб ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Меморандум розроблено з метою розвитку й поглиблення співробітництва КПІ ім. Ігоря Сікорського з закладами вищої освіти арабських країн за сприяння УАДР при вирішенні завдань підвищення ефективності навчальної та науково-дослідної роботи. Документом передбачено, що співробітництво базуватиметься на взаємовигідній партнерській діяльності сторін у науковій, дослідницькій та освітянській сферах.

***

18.04.2019

На базі Миколаївського НАУ встановили сучасну метеостанцію

У Миколаївському національному аграрному університеті відкрили сучасну метеостанцію PesslInstruments (iMETOS). Завдяки системам моніторингу, якими вона обладнана, студенти зможуть розробляти рекомендації для аграріїв регіону – так вони плануватимуть та зберігатимуть врожай ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

<...> «Метеостанція допомагатиме нам у прогнозуванні різних захворювань на агрокультурах. Маючи ці дані у рекомендаціях, фермери зможуть своєчасно захистити рослини від хвороб і мінімізувати витрати на краплинне зрошення. Крім того, тепер науковці нашого вишу під час проведення досліджень та написання наукових робіт зможуть отримувати погодинні дані про кількість опадів за різні періоди часу, ультрафіолетову та сонячну радіацію, вологість листя», – розповів очільник факультету перепідготовки і підвищення кваліфікації МНАУ В. Кузьома.

***

18.04.2019

У Межах програми Erasmus+ у сумському виші створили новітню лабораторію для аналізу агропродуктів

На базі Сумського національного аграрного університету, де реалізують проект програми ЄС Erasmus+ Ag-Lab, відкрили сучасну лабораторію

молекулярної діагностики. У ній студенти та науковці вишу вивчатимуть зразки агропродовольчих продуктів і тестуватимуть клінічні матеріали. Презентація новітньої платформи відбулась 17 квітня 2019 р. Вартість закупленого для лабораторії обладнання – 30 тис євро. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Використовуючи ці ресурси, дослідники, зокрема, зможуть виявляти ДНК (РНК) збудники небезпечних інфекційних хвороб. Аналізи проводитимуть за допомогою методу полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР-метод). Для правильної експлуатації устаткування, фахівці СумНАУ торік пройшли стажування в європейських лабораторіях такого формату.

***

09.04.2019

У ХНУРЕ відкрили науковий парк, який першим в Україні увійшов до Міжнародної асоціації IASP

У Харківському національному університеті радіоелектроніки відкрили науковий парк «Синергія», на базі якого отримуватимуть підтримку стартапи та проводитимуться хакатони. Крім того, це перший науковий парк в Україні, який вступив до Міжнародної асоціації наукових парків – IASP.

[Докладніше див. додаток 15](#)

Національна академія наук України: віхи історії і сьогодення

26.04.2019

Наші люди – золото найвищої проби

25 квітня на загальних зборах Національної академії наук України академік НАН України Олексій Семенович Онищенко – філософ, культуролог, соціолог, історик, організатор науки і громадський діяч, радник Президії НАН України був нагороджений Золотою медаллю імені В. І. Вернадського НАН України за видатні досягнення у галузі дослідження і популяризації національної наукової спадщини.

[Докладніше див. додаток 26](#)

***

05.04.2019

Паспорт правової держави (до 100-річчя НАН України)

Стаття директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України академіка Ю. Шемшученка, присвячена темі розвитку правової енциклопедистики в Україні (Джерело: журнал «Світогляд», № 5 (73), 2018 р.) ([Національна академія наук України](#)).

[Завантажити](#)

***

Царенко П., член-кореспондент НАН України, завідувач відділу фікології, ліхенології та бріології Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України; Вассер С., член-кореспондент НАН України, науковий консультант відділу фікології, ліхенології та бріології Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України

Фікологічний напрям в Академії наук України: здобутки та персоналії // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С. 59–73.

У статті узагальнено здобутки та внесок найвідоміших учених української Академії наук у розвиток фікологічного (альгологічного) напрямку науки за столітній період. Наведено біографічні дані керівників та найяскравіших представників альгологічних шкіл України, перелічено їх найважливіші досягнення у вивченні флористики, таксономії, гідробіології, екології та фізіології водоростей, а також відзначено їхню роль в організації окремих наукових фікологічних центрів в Україні, у розвитку наукових ідей та підготовці висококваліфікованих кадрів у галузі фікології.

[Завантажити](#)

***

08.04.2019

Smart Is The New Beauty: Українські жінки в науці

Нещодавно на порталі «JetSetter» та на сторінці інтернет-проекту «WOMO» було опубліковано інтерв'ю з ученими, які стали лауреатками української премії L'ORÉAL-ЮНЕСКО «Для жінок у науці». Серед них – двоє науковиць НАН України. Премія є частиною глобальної Програми L'ORÉAL-ЮНЕСКО «Для жінок у науці», започаткованої компанією L'ORÉAL у 1998 р. з метою заохочення молодих жінок до вибору професії науковця та відзначення талановитих жінок-науковців, які працюють в галузі природничих наук.

[Докладніше див. додаток 16](#)

***

02.04.2019

Історики не живуть сьогоднішнім. Інтерв'ю з Олександром Маєвським

Науковий співробітник Інституту історії України НАН України кандидат історичних наук О. Маєвський про успіх професійного історика, популяризацію науки, плагіат, роботу в архівах і про зміни до «Порядку користування документами Національного архівного фонду».

[Докладніше див. додаток 17](#)

Оцінки ефективності науки в Україні

22.04.2019

Президія НАН України схвалила доповідь Загальним зборам НАН України на сесії 25 квітня 2019 року

Підсумки діяльності Національної академії наук України у 2018 році та завдання на наступний період. Доповідь президента НАН України академіка Б. Є. Патона Загальним зборам НАН України 25 квітня 2019 року (витяг) ([Національна академія наук України](#)).

<...> Певне занепокоєння викликає стан справ з оприлюдненням ученими Академії результатів своїх наукових досліджень у періодичних фахових виданнях. У минулому році кількість їхніх статей у вітчизняних журналах склала близько 13,2 тис. проти 17 тис. у 2014 р., а в закордонних – майже 5,2 тис. і 6,4 тис. відповідно. Таке скорочення для вітчизняних публікацій спостерігається вже досить давно, а для закордонних розпочалося з 2015 р., після тривалого зростання. Деяко зменшився й показник кількості публікацій у журналах, що припадає на одного наукового працівника, – з майже 1,3 у 2014 р. до 1,2 у 2018 р. До речі, низька публікаційна активність зазначена як один з проблемних моментів у діяльності нашої Академії в проекті Висновків та пропозицій Наукового комітету Національної ради з питань науки і технологій, підготовленому місяць тому за звітами головних розпорядників бюджетних коштів про стан використання коштів на наукову та науково-технічну діяльність та отримані результати.

З таким висновком треба, в основному, погодитися, але наголосити на тому, що найважливіше – це не кількість, а якість публікацій. І, безумовно, публікаційна активність не може бути головним показником ефективності наукової діяльності. Сучасна наука є, переважно, колективною формою творчої діяльності. Особливо це стосується експериментальних досліджень, статті за результатами яких можуть мати значну кількість співавторів.

Ситуація, що склалася з публікаціями в фахових журналах, має обов'язково бути розглянута ученими радами наукових установ Академії з подальшим розглядом цього питання на бюро відповідних відділень НАН України та підготовкою конкретних пропозицій.

Повний текст доповіді читайте на [сайті НАН України](#).

***

23.04.2019

Про хід реалізації Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 рр. та план заходів з її виконання на період 2019–2023 рр.

10 квітня 2019 р. [на засіданні Президії НАН України](#) було розглянуто питання «Про хід реалізації Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 рр. та затвердження плану заходів з її виконання на період 2019–2023 рр.» ([Національна академія наук України](#)).

Президія Академії заслухала [інформацію головного вченого секретаря НАН України академіка В. Л. Богданова про хід реалізації Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 рр.](#) та своєю [постановою від 10.04.2019 № 114](#) затвердила [План заходів на 2019–2023 рр. з реалізації Концепції розвитку Національної академії наук України на 2014–2023 рр.](#)

***

24.04.2019

Учні Малої академії наук здобули 5 медалей з математики, інформатики та інженерії на Міжнародній конференції ICYS у Малайзії

Українські школярі – учні Малої академії наук – вибороли 1 золоту, 2 срібні та 2 бронзові медалі на Міжнародній конференції молодих вчених ICYS-2019. Це щорічні індивідуальні змагання з фізики, математики, екології та комп'ютерних наук ([Урядовий портал](#)).

Конференція завершилася 24 квітня, у м. Куала-Лумпурі (Малайзія). Загалом до неї долучилася молодь 14-18 років з 32 країн світу. На ICYS-2019 Україну представляли 8 учасників, які попередньо перемогли у національному відборі. За умовами конкурсу вони презентували свій дослідницький проект, виконаний під керівництвом педагогічного і наукового кураторів. Крім того, вони мали показати уміння вільно розмовляти англійською і вести науковий діалог цією мовою.

Перспективні напрями наукових досліджень

17.04.2019

Інформація про умови проведення конкурсу наукових робіт за цільовим міждисциплінарним проектом НАН України «Науково-технічні та економіко-екологічні засади низьковуглецевого розвитку України» в 2019 році

[Розпорядженням Президії НАН України від 15.04.2019 № 256](#) затверджено концепцію, склад наукової ради, положення про наукову раду цільового міждисциплінарного проекту НАН України «Науково-технічні та економіко-екологічні засади низьковуглецевого розвитку України» та оголошено конкурс наукових робіт за цим проектом на 2019 р. ([Національна академія наук України](#)).

Конкурс проводиться серед установ відділень економіки, фізико-технічних проблем енергетики та наук про Землю НАН України.

Відповідно до концепції цільового міждисциплінарного проекту, його мета полягає в розробці комплексу технічних, соціально-економічних та екологічних засад і організаційно-економічних механізмів запровадження низьковуглецевого (вуглецево-нейтрального) розвитку (НВР/ВНР) України як на національному, так і на секторальному рівнях, що враховуватимуть сучасні вітчизняні та світові теоретичні та практичні наукові здобутки і

сприятимуть досягненню Цілей сталого розвитку, визначених Організацією Об'єднаних Націй, реалізації національних інтересів та зростанню добробуту громадян.

Читати детальніше на [сайті НАН України](#).

***

16.04.2019

Навіщо Україні космос? Інтерв'ю з членом-кореспондентом НАН України Олегом Федоровим

Директор Інституту космічних досліджень НАН України та ДКА України, член-кореспондент НАН України О. Федоров наголошує на необхідності визначитися вітчизняним науковцям із траєкторію розвитку космічної діяльності, окреслюючи два можливі сценарії: розвивати галузь за рахунок власних зусиль і можливостей чи активніше включатись у міжнародну співпрацю, міжнародні космічні проекти.

[Докладніше див. додаток 4](#)

***

Бондар М., член-кореспондент НАН України, директор Інституту фізики НАН України

Перспективи розвитку молекулярної спектроскопії в Україні. (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 30 січня 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С.44–50.

Доповідь присвячено перспективам розвитку важливого напрямку сучасної нелінійної оптики – молекулярної спектроскопії складних органічних молекул і створення органічних структур із заданими спектральними властивостями, який має міждисциплінарний характер, поєднуючи фізику (зокрема нелінійну оптику), органічну хімію, молекулярну біологію, медицину, і є одним з найбільш актуальних та пріоритетних у сфері міжнародного співробітництва. Зазначено, що складні органічні структури з визначеними параметрами мають потенціал практичного застосування в галузі об'ємного запису інформації, терапії ракових пухлин, лазерній мікроскопії біологічних об'єктів тощо.

[Завантажити](#)

Проблеми стратегії розвитку України

Пирожков С., академік НАН України, віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України

Про підсумки виконання Секцією суспільних і гуманітарних наук НАН України цільових програм наукових досліджень НАН України в 2016–2018 рр. (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН

України 30 січня 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С. 51–58.

У звітній доповіді підбито підсумки виконання установами Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України чотирьох цільових програм наукових досліджень НАН України впродовж 2016–2018 рр. Зазначено, що під час виконання цих програм було отримано вагомі здобутки у виробленні концептуальних підходів до розв’язання комплексу складних проблем у політичній, економічній та культурній сферах нашої країни, підготовлено ґрунтовні пропозиції щодо вирішення завдань реконструкції економіки України, запропоновано механізми подолання внутрішніх протиріч у суспільстві та досягнення національної консолідації.

[Завантажити](#)

***

«Ресурсне прокляття»

Геостратегічні гравці сучасного світу, так звана група «великої вісімки», у постколоніальну епоху прагнуть до економічного контролю над геополітичними центрами, до яких, на думку відомого політолога З. Бжезинського, належать такі країни, як Україна, Азербайджан, Туреччина, Іран та деякі інші (залежно від позиціонування в окремих макрорегіонах). Головними ознаками геополітичних центрів є наявність великих покладів природних ресурсів, а також вигідне географічне розташування на перетині світових торгових шляхів. Механізмами такого «цивілізаційного» контролю зазвичай обираються різні форми політичної та економічної інтеграції. Натомість гравітаційні моделі світової торгівлі показують, що в економічному сенсі у вигравші залишаються геостратегічні гравці, які самі постають економічним ядром таких утворень. Саме контроль за геополітичними центрами дає можливість геостратегічним гравцям переспрямовувати та акумулювати енергетичні, матеріальні, трудові (перш за все інтелектуальні) та фінансові ресурси, що дозволяє цим країнам ставати технологічними лідерами світової економіки ([Інститут економіки та прогнозування НАН України](#)).

Читайте більше у статті к. е. н., провідного наукового співробітника ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» В. Ліра [«Ресурсне прокляття»](#), опублікованій у газеті «Дзеркало тижня. Україна» 6 квітня 2019 р.

***

12.04.2019

Відповідальне державне споживання. Як циркулярні закупівлі можуть врятувати світ

На аналітичній платформі «VoxUkraine» було опубліковано статтю ученого секретаря Інституту економіко-правових досліджень НАН України кандидата юридичних наук Вести Малолітневої. У цій статті авторка робить спробу проаналізувати сутність циркулярних закупівель, визначити умови, за яких публічні закупівлі стають циркулярними, та виявити потенційні шляхи запровадження таких закупівель в Україні ([Національна академія наук України](#)).

Щоб забезпечити поточні обсяги споживання, людству потрібна планета в 1,7 разів більша від Землі. Допомогти уповільнити забруднення планети могли б державні закупівлі. В. Малолітнева окреслює альтернативу традиційній лінійній економіці (яка передбачає видобування ресурсів, їх переробку, використання та перетворення на відходи), – циркулярну модель економіки або економіку замкненого циклу, обговорення якої ведеться в науково-соціальному дискурсі багатьох країн: «Циркулярна економіка сприяє використанню ресурсів як можна довше, отриманню максимальної цінності від користування товарами, а потім відновленню та регенеруванню товарів і матеріалів, з яких вони вироблені, на кінець кожного строку їхньої служби. За деякими розрахунками, заходи із повторного застосування матеріалів та запобігання відходам могли б принести економію, наприклад для компаній ЄС, у розмірі 600 млрд євро щорічно за одночасного зменшення викидів парникових газів на 2-4 %».

Докладніше зі статтею можна ознайомитися за посиланням: <https://cutt.ly/WtbOll>.

***

18.04.2019

Обиход Г., Бойко В.

Агломерації урбурального типу як форма сучасного світового процесу урбанізації: розвиток та екологічна безпека

Формування агломерацій стає ключовим аргументом розвитку територій, забезпечує високу якість життя населення, створює комфортне середовище для розвитку бізнесу і підвищує конкурентоспроможність країни як єдиного цілого. Аналіз світового досвіду підтверджує, що міські агломерації приходять на зміну місту як точковій формі розселення. Виробничі, трудові, культурні та науково-освітні зв'язки міських агломерацій забезпечують досить високий рівень розвитку продуктивних сил і сприяють формуванню якісно нових умов розвитку інноваційної економіки, а головне – більш високі темпи накопичення всіх видів капіталу, зосереджених в агломераціях.

[Докладніше див. додаток 18](#)

Наука і влада

09.04.2019

Присуджено Державні премії України в галузі науки і техніки 2018 року

8 квітня 2019 р. Президент України П. Порошенко підписав [Указ «Про присудження Державних премій України в галузі науки і техніки 2018 року»](#), за яким відзначено, в тому числі, й учених Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Відповідно до Указу, нагороджено, серед інших, 8 поданих Комітетом з Державних премій України в галузі науки і техніки робіт, у виконанні яких брали участь **31 учений із 14 наукових установ НАН України**, а саме: Інституту математики, Інституту прикладних проблем механіки і математики імені Я. С. Підстригача, Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова, Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. І. Веркіна, Радіоастрономічного інституту, Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона, Інституту проблем машинобудування імені А. М. Підгорного, Інституту електродинаміки, Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», Інституту загальної та неорганічної хімії імені В. І. Вернадського, Інституту хімії поверхні імені О. О. Чуйка, Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії імені В. П. Кухаря, Інституту мікробіології і вірусології імені Д. К. Заболотного, Інституту біології клітини НАН України.

Сердечно вітаємо колег із високою відзнакою та бажаємо їм натхнення, наснаги й подальших професійних злетів!

***

10.04.2019

Відбулися Парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» (відео)

Відбулися Парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки». До участі у слуханнях були запрошені: народні депутати, представники Кабінету Міністрів, центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій і обласних рад, Національної академії наук України, національних галузевих академій науки, закладів освіти та наукових установ, роботодавців, громадських освітянських і студентських організацій.

[Докладніше див. додаток 27](#)

***

02.05.2019

Комітет з питань науки і освіти рекомендує Верховній Раді прийняти за основу зміни до законодавства щодо забезпечення захисту педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників

Під час засідання Комітету з питань науки і освіти було розглянуто проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників» (№ [10214](#)) ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

Цей законопроект розроблено з метою посилення законодавчого захисту педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників від погроз, образ, переслідування, фізичного насильства, встановлення додаткових гарантій щодо поваги до особистості, честі та гідності, справедливого і шанобливого ставлення до них з боку учасників освітнього процесу та інших осіб, встановлення адміністративної відповідальності за вищезазначені порушення <...> Розглянувши даний законопроект та враховуючи висновки Головного науково-експертного управління Верховної Ради, Міністерства освіти і науки України, а також враховуючи його актуальність, члени Комітету прийняли рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти його за основу <...> Комітет також постановив затвердити проект Рекомендацій за підсумками парламентських слухань та внести на розгляд Верховної Ради, з урахуванням пропозицій Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України.

***

25.04.2019

Уряд затвердив перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій

Уряд на своєму засіданні 24 квітня ухвалив проект розпорядження «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій». Документом визначено перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, відповідно до Національного класифікатора України. Застосування переліку дасть змогу ідентифікувати креативні індустрії у структурі української економіки і створить передумови для отримання статистичної інформації щодо стану креативних індустрій.

[Докладніше див. додаток 19](#)

***

02.05.2019

Склад Наукового комітету Нацради з розвитку науки і технологій буде наполовину оновлено – вже обрано 12 членів

[Обрано 12 членів Наукового комітету](#) Національної ради з питань розвитку науки і технологій. [Відповідне рішення](#) було прийнято під час

засідання Ідентифікаційного комітету з питань науки, що відбулося 29-30 квітня 2019 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Термін повноважень новообраних членів становитиме 4 роки. Вони замінять тих членів Наукового комітету, які були обрані 2017-го із строком повноважень два роки. Під час засідання Ідентифікаційного комітету також [було оновлено склад резерву – 10 осіб](#). Між проведенням конкурсів вони зможуть заміщувати членів Наукового комітету, які достроково припинять свої повноваження. Міністерство освіти і науки підготує відповідний проект урядового розпорядження для затвердження новообраного складу Наукового комітету Кабінетом Міністрів України.

***

26.04.2019

Делегація ДКА взяла участь у 3-й Мексиканській аерокосмічній і оборонній виставці FAMEX-2019

У період з 23 по 25 квітня 2019 р. делегація ДКА на чолі з Головою ДКА П. Дегтяренком взяла участь у 3-й Мексиканській аерокосмічній і оборонній виставці FAMEX-2019 ([Державне космічне агентство України](#)).

У рамках виставки делегація ДКА провела переговори низку переговорів, зокрема, з делегацією Мексиканського космічного агентства на чолі з його Генеральним директором Франциско Хав'єром Мендієтою Хіменесем. Під час цих переговорів сторони обговорили питання українсько-мексиканського сп

-

, що була організована Послом України в Мексиці Р. Спіріним, було наголошено на зацікавленості мексиканської сторони у створенні такого стартового комплексу, розвитку можливостей і технологій країни у космічній галузі і подальшому розвитку українсько-мексиканського співробітництва у високотехнологічних сферах.

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

Вашуленко О., кандидат економічних наук, науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України; Костриця О., молодший науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України; Попович О., доктор економічних наук, головний науковий співробітник Інституту

досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України

Еволюція залежності публікаційної активності вчених від віку за останні півстоліття // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С. 81–86.

У статті досліджено зміни публікаційної активності дослідників НАН України з віком. Проаналізовано перелік наукових публікацій 118 дійсних членів НАН України і кількох десятків докторів наук, які не є членами Академії. Встановлено, що максимум публікаційної активності вчених настає в середньому у віці 55–65 років, тобто на 20–25 років пізніше, ніж це спостерігалось у першій половині ХХ ст. На основі аналізу хронологічних показників друкованих праць зроблено висновок, що найбільш цитовані роботи здебільшого публікуються у віці від 55 до 59 років. Автори пояснюють це тим, що за останні півстоліття у характері наукової праці і в самій науці відбулися істотні зміни, які потребують внесення певних коректив в управління науковими колективами та кадрову політику в науці.

[Завантажити](#)

***

Левченко Н. Наукові ресурси відкритого доступу та їх вплив на бібліометричні показники // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2018. – Вип. 50. – С. 285–296.

У статті обґрунтовано актуальність використання електронних ресурсів з метою підвищення результатів наукових розробок і відповідної публікаційної активності вчених. Підкреслена важливість доступу до електронних баз даних та належних умов ефективного їх використання. Здійснено аналіз застосування бібліометричних методів для підвищення бренду науковця та рейтингу вищого навчального закладу.

[Завантажити](#)

***

Кириленко С., Лахтаріна Н., Чала Н. Консолідація наукової інформації засобами реферативної бази даних «Україніка наукова» (корпоративний аспект) // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2018. – Вип. 50. – С. 344–355.

Розглянуто національну систему реферування як основу консолідованого інформаційного ресурсу наукової інфосфери України. Обґрунтовано необхідність переходу на єдиний вихідний формат усіх учасників корпоративного проекту створення реферативної бази даних «Україніка наукова» за модерації фахівцями Інституту інформаційних технологій НБУВ. Увагу приділено питанню вдосконалення організації реферативного ресурсу з використанням семантичного вебу.

[Завантажити](#)

***

24.04.2019

Рейтинг університетів за показниками Scopus 2019 року

У квітні 2019 р. сайтом Освіта.ua здійснено наукометричний моніторинг суб'єктів науково-видавничої діяльності України за показниками бази даних SciVerse Scopus, на підставі якого складено рейтинг українських закладів вищої освіти. Результати рейтингу базуються на показниках бази даних Scopus, що є інструментом для відстеження цитованості наукових статей, які публікуються навчальним закладом або його співробітниками.

[Докладніше див. додаток 28](#)

Міжнародний досвід

29.04.2019

Springer/Jisc 'convert previous subscription deal to OA' // Research Information

Британская некоммерческая организация Jisc, которая осуществляет цифровую поддержку британской системы высшего образования, и издательство SpringerNature сообщили о заключении соглашения «читай и публикуй», отвечающее требованиям Плана S. Напомним, по условиям Плана S, все научные публикации, ставшие результатом государственных грантов, должны быть опубликованы в журналах или на платформах открытого доступа ([Интеллектуальна власність в інформаційному суспільстві](#)).

Соглашение между SpringerNature и Jisc ограничивает стоимость публикации статей британских ученых в открытом доступе, одновременно гарантируя ученым доступ к статьям издательства SpringerNature, которые пока еще доступны только по подписке <...> Ожидается, что новое соглашение приведет к тому, что количество британских исследований в открытом доступе увеличится с 74 % в 2018 г. до практически 100 % в 2020 г.

***

24.04.2019

Kwon D.

Elsevier and Norway Agree on New Open-Access Deal

Коалиция норвежских организаций и научное издательство Elsevier сообщили о том, что в результате повторных переговоров им удалось достигнуть пробного национального соглашения сроком на два года. По его условиям, норвежские ученые смогут публиковать свои статьи в открытом доступе в большинстве журналов Elsevier ([Интеллектуальна власність в інформаційному суспільстві](#)).

В рамках нового соглашения норвежские институты будут коллективно платить Elsevier фиксированную сумму – 9 млн евро – в год. Эти средства

будут уходить на оплату подписки к журналам издательства, одновременно покрывая расходы на публикацию в открытом доступе примерно 2 000 статей, которые, по подсчетам норвежской коалиции, норвежские ученые публикуют ежегодно. При этом по условиям соглашения, норвежские ученые смогут публиковать статьи в открытом доступе в 90 % журналов Elsevier. Около 400 журналов, включая некоторые самые престижные журналы с высоким импакт-фактором, исключены из соглашения <...> Норвежская коалиция научно-исследовательских институтов продолжает договариваться с Elsevier, намереваясь включить оставшиеся журналы или в уже заключенное пилотное соглашение, или в последующие аналоги...

***

12.04.2019

Состоялась презентация Национального портала управления по докторскому образованию

В рамках мероприятия, посвященном итогам проекта «Реконструкция и развитие докторантуры в Азербайджане в соответствии с требованиями Европейского пространства высшего образования – «Низами», прошла презентация Национального портала управления докторским образованием. Основной целью портала является поддержка государственной политики по расширению доступности информации о существующих данных и объединение информации о докторантах, обучающихся в Азербайджане.

[Докладніше див. додаток 33](#)

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

18.04.2019

Комітет з питань науки і освіти рекомендує Верховній Раді прийняти за основу зміни до законодавства щодо імплементації окремих положень законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності

Комітет з питань науки і освіти на своєму засіданні розглянув проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації окремих положень законодавства Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності» (№ 9385). Проектом Закону запропоновано ряд новаций, що стосуються охорони прав: на промислові зразки, на знаки для товарів і послуг, на винаходи і корисні моделі.

[Докладніше див. додаток 29](#)

***

03.04.2019

У фінал конкурсу стартапів та інноваційних проектів вийшло 60 робіт – побачити їх можна буде 16 травня на Всеукраїнському фестивалі інновацій, там же оберуть переможців

Цього року на конкурси проектів Всеукраїнського фестивалю інновацій подалося більше учасників, ніж торік, а тематика самих робіт значно розширилася. Про це повідомила генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка, коментуючи підсумки відбору проектів до фіналу конкурсів.

[Докладніше див. додаток 30](#)

***

26.04.2019

Навчання, нові можливості та мотивація для українських інноваторів – МОН та Київстар підписали меморандум про співпрацю

Навчати студентів підприємницьким навичкам сучасними методами, мотивувати молодь створювати стартапи й інновації та загалом розвивати інноваційне підприємництво в Україні. Таку співпрацю між МОН та компанією Київстар передбачає двосторонній меморандум, підписаний 26 квітня 2019 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Ми розуміємо, що для побудови ефективної інноваційної екосистеми – коли кожен винахідник мав би багато можливостей перетворювати свої креативні ідеї в інноваційні продукти та послуги – потрібна синергія зусиль різних сторін. Насамперед, це мають бути спільні дії представників влади, громадськості та бізнесу. Тому зараз ми виводимо нашу співпрацю на новий рівень, щоб разом розвивати інноваційну діяльність в Україні», – повідомила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

Зокрема, одним з великих спільних проектів є Всеукраїнський фестиваль інновацій, який цього року МОН проведе вже вчетверте. У межах фестивалю триває конкурс стартапів, де компанія Київстар здійснює фахову експертизу проектів та надає для переможців 90 тис грн призового фонду. Цього року також для учасників фестивалю створено безкоштовний онлайн-курс «Основи розробки інноваційних ідей», що допоможе їм краще підготуватися до презентації проектів на конкурсі. Курс доступний за посиланням: <https://kyivstar.ua/uk/festival-innovation>

***

02.04.2019

Підтримка менторів, допомога у виході на іноземні ринки та пошуку інвесторів – за сприяння американських партнерів в Україні відкривають два бізнес-інкубатори

У Києві та Харкові створять бізнес-інкубатори. У них надаватимуть менторську підтримку стартапам, а також пояснюватимуть, як їх просувати на іноземних ринках. Презентація платформ відбулась 2 квітня 2019 р. в Американському домі в Києві ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Створення таких осередків є дуже важливою умовою для розвитку інновацій. Адже, по-перше, тут винахідники зможуть працювати над удосконаленням ідей, а, по-друге, – заручитися допомогою досвідченого ментора, який надасть фахову оцінку розробці та підкаже, як її масштабувати. Я дякую Американському дому, проекту USAID та університету Cornell США за впровадження цієї ініціативи тут, в Україні» – зазначив заступник Міністра освіти і науки Р. Гребя.

Бізнес-інкубатори допомагатимуть авторам спрогнозувати, чи знайдуть вони інвесторів для проекту, радитимуть, як раціонально розподілити обов'язки у команді або адаптувати продукт до потреб потенційних споживачів. Важливо, що інкубатори будуть відкритими для дослідників різного віку та з різних регіонів.

Подати заявку на участь у бізнес-інкубаторах можна тут: www.eo.in.ua.

Міжнародний досвід

Директива Європарламенту щодо захисту авторських прав

Нещодавно представники Ради ЄС, Єврокомісії, а також Європарламенту підтримали реформу авторського права у Євросоюзі, а саме Директиву про зміни у сфері захисту авторського права. Проте деякі зміни наразі викликають жваве обговорення у громадськості. Зрозуміло, що практичним кроком у цьому напрямі мають стати обґрунтовані законодавчі рішення парламентарів стосовно відповідних змін до інших законопроектів щодо захисту авторських прав. І коли ці зміни до національного законодавства стосовно інтелектуальної власності буде адаптовано до європейських норм і стандартів та імplementовано до положень Угоди про Асоціацію з ЄС, лише тоді можна буде сподіватися на успішне практичне втілення на практиці даного проекту в Україні ([Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ](#)).

Детальніше про авторсько-правовий захист у [матеріалі О. Кривецького «Громадська думка про правотворення», 2019, № 5\(170\)](#).

***

09.04.2019

Ученые: Китай должен идти по пути инновационного технологического развития с китайской спецификой

В последние годы Китай добился огромных успехов в сфере науки и техники: китайский луноход «Юйту-2 (Нефритовый заяц-2)» исследовал

поверхность обратной стороны Луны, клонирование обезьян посредством переноса и развития нового организма из соматической клетки, создание «супер-микроскопа» – устройства источника выброса нейтронов из ядер путем их расщепления и т. д. <...> Благодаря проведению политики реформ и открытости, в стране были созданы оптимальные условия для научно-технического развития. Ученые полагают, что для обеспечения устойчивого и долгосрочного развития науки и техники необходимо идти по пути инновационного технологического развития с китайской спецификой ([Международное радио Китая](#)).

[Читати](#)

***

26.04.2019

Гаврилова В.

Как в Беларуси развивается система интеллектуальной собственности

О стратегии Беларуси в сфере интеллектуальной собственности, коммерциализации и экспорте услуг рассказал корреспонденту [БЕЛТА](#) председатель Государственного комитета по науке и технологиям А. Шумилин.

[Докладніше див. додаток 34](#)

Проблеми енергозбереження

24.04.2019

Оголошення результатів конкурсного відбору науково-технічних робіт за цільовою програмою наукових досліджень НАН України «Інтелектуальна екологічно безпечна енергетика з традиційними та відновлюваними джерелами енергії» («Нова енергетика») на 2019-2021 роки

За поданням Наукової ради цільової програми наукових досліджень НАН України «Інтелектуальна екологічно безпечна енергетика з традиційними та відновлюваними джерелами енергії» (далі – Програма), затвердженої постановою Президії НАН України від 13.02.2019 № 34 «Про виконання Цільової програми наукових досліджень НАН України ««Науково-технічні основи енергетичного співробітництва між Україною та Європейським Союзом («Об'єднання-3»))», розпорядженням Президії НАН України від 24.04.2019 № 277 затверджено перелік проектів Програми, які будуть виконуватися у 2019 р. за бюджетною програмою КПКВК 6541030 ([Національна академія наук України](#)).

[Перелік проектів цільової програми наукових досліджень НАН України «Інтелектуальна екологічно безпечна енергетика з традиційними та відновлюваними джерелами енергії», які будуть виконуватися у 2019 році](#)

***

11.04.2019

Оголошення результатів конкурсу цільової програми наукових досліджень НАН України «Ядерні та радіаційні технології для енергетичного сектору і суспільних потреб»

За поданням Наукової ради цільової програми наукових досліджень НАН України «Ядерні та радіаційні технології для енергетичного сектору і суспільних потреб» (далі – Програма), затвердженої постановою Президії НАН України від 16.01.2019 № 1 «Про виконання Цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій», розпорядженням Президії НАН України від 29.03.2019 р. № 214 затверджено перелік проектів Програми, які будуть виконуватися у 2019 році за бюджетною програмою КПКВК 6541030 ([Національна академія наук України](#)).

[Перелік проектів цільової програми наукових досліджень НАН України «Ядерні та радіаційні технології для енергетичного сектору і суспільних потреб», які будуть виконуватися у 2019 році](#)

***

19.04.2019

Ціни донизу: як енергія з відновлюваних джерел може витіснити «брудні» ТЕС

17 квітня 2019 р. на сторінках щоденної української інформаційно-політичної газети «Україна молода» (№ 44 від 17 квітня 2019 р.) вийшла стаття, присвячена електроенергії з відновлюваних джерел, яка містить коментар завідувача відділу метрології Інституту відновлюваної енергетики НАН України провідного інженера М. Бенменні. Зокрема, науковець пояснив популярність саме сонячних станцій серед приватних споживачів.

[Докладніше див. додаток 31](#)

***

Шульга М., академік НАН України, академік-секретар Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, генеральний директор Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», голова наукової ради цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій»

Про виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій»

(Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 16 січня 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 3. – С. 35–43.

Доповідь присвячено результатам виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій» за 2016–2018 рр., головною метою якої було проведення прикладних досліджень для вирішення проблем наукового забезпечення розвитку ядерної енергетики та використання ядерних технологій для потреб промисловості, енергетики і суспільства.

[Завантажити](#)

Міжнародний досвід

01.05.2019

Вже 33 % усіх потужностей у світі виробляють електроенергію саме із відновлюваних джерел

У 2018 р. потужності відновлюваної електроенергетики у всьому світі зросли на 171 ГВт. Це майже на 8 % більше, ніж у 2017 р. Більшість нових об'єктів «чистої» енергетики у 2018 р. – це майже 100 ГВт СЕС і близько 50 ГВт ВЕС. Про такий динамічний розвиток «зеленої» енергетики у всьому світі інформує авторитетне Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії .

[Докладніше див. додаток 36](#)

***

07.04.2019

Яковлєва Н.

У 2019 році у світі буде встановлено 129 МВт сонячних станцій

У 2019 р. у всьому світі буде встановлено 129 ГВт сонячних фотоелектричних електростанцій. Такий прогноз зробила консалтингова компанія IHS Markit у своєму останньому звіті PV Installations tracker Q1 2019 (EcoTown.com.ua).

Як зазначається у документі, наразі ринки Китаю та Індії стикаються з високою невизначеністю. Зокрема, в КНР очікується рішення влади щодо впровадження нової системи підтримки сонячної енергетики, і IHS поки вважає, що темпи зростання ринку збільшаться всього на 2 % порівняно з 2018 р., коли було введено в експлуатацію 45 ГВт.

Консультанти IHS підвищили грудневий прогноз, за яким у поточному році мали б встановити 123 ГВт сонячних електростанцій.

За різними оцінками, у 2018 р. у світі було встановлено 94 ГВт (IRENA) – 109 ГВт (Bloomberg NET) сонячних електростанцій.

***

24.04.2019

Федосенко Н.

Американські вчені розробили пристрій, що виробляє електроенергію зі снігу

Дослідники з Каліфорнійського університету (США) розробили наногенератор Snow TENG, який може виробляти електроенергію зі снігу. Виходячи з принципів трибоелектричного ефекту, в якому електричний заряд генерується після контакту двох матеріалів, нова технологія використовує той факт, що частинки снігу несуть позитивний електричний заряд. При терті снігу з матеріалом із негативним зарядом, можна отримати електрику, інформує Science alert (EcoTown.com.ua).

Подібні наногенератори вже існують: вони дозволять виробляти електроенергію з дощу, під час тертя автомобільних шин чи ходьби. Принцип їхньої роботи такий самий, як і у пристрою Snow TENG.

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу [Текст] / НАН України, ДУ «Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва» ; [Б. А. Маліцький та ін. ; голов. ред. акад. НАН України В. Л. Богданов]. – Київ : Фенікс, 2018. – 343 с.

Розвиток сучасної науки характеризується інтернаціоналізацією і міждисциплінарністю, що досягається активною співпрацею учених і фахівців різних країн, які спрямовують свою діяльність у різноманітних науково-технічних галузях. Важливу роль в інтеграційних процесах формування загального наукового простору відіграють міжнародні академічні організації, що об'єднують національні академії наук або видатних учених та фахівців з різних країн світу. У цьому розділі узагальнені відомості щодо діяльності Міжнародних академічних організацій, що підтримуються в межах програм, пов'язаних з ЮНЕСКО, та/або входять до складу Всесвітнього (глобального) співтовариства академій наук (The Global Network of Science Academies – IAP). Аббревіатура IAP залишилась від попередньої назви – International Academic Panel – IAP.

[Докладніше див. додаток 37](#)

ЄС

26.04.2019

Спільна заява Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Європейської асоціації університетів (EUA) та асоціації «Наука Європи» (ScienceEurope) про академічну свободу

32

Європейська федерація академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Європейська асоціація університетів (EUA) і асоціація «Наука Європи» (ScienceEurope), які представляють значну частину європейської системи досліджень і вищої освіти, опублікували спільну заяву про нагальну необхідність підтримати зобов'язання щодо академічної свободи та автономії університетів. У заяві йдеться про те, що академічна свобода та інституційна автономія мають фундаментальне значення та цінність для суспільства.

[Докладніше див. додаток 32](#)

Республіка Білорусь

06.05.2019

Элита белорусской науки продолжает сокращаться

Структура персонала, занятая научными исследованиями и разработками в Беларуси, в последние годы практически неизменна: исследователи – 65 %, техники – 6,2 %, вспомогательный персонал – 28,8 %, сообщает Белстат. Пятая часть всех исследователей имеет ученую степень. В общей сложности женщины составляют около 40 % от всех исследователей (доктора наук – 19,2 % и кандидаты наук – 40,5 %) ([Belsat TV](#)).

В профессиональной структуре научных кадров преобладают специалисты в области технических и естественных наук. В 2018 г. 27,4 тыс. человек в 455 организациях занимались научными исследованиями и разработками. Вместе с тем, как сообщает Thinktanks.by, по данным статбюллетеней «О научной и инновационной деятельности в Республике Беларусь в 2017 году», из 645 докторов наук, которые проводили исследования в Беларуси, 522 имели возраст старше 60 лет. При этом более трети всех докторов наук перешагнули 70-летний возраст.

Также в белорусской науке продолжается общее сокращение элиты научных кадров. В 2018 г. степень доктора наук из действующих исследователей в Беларуси имели 626 человек, кандидата наук – 2829 человек. Для сравнения: в 2013 г. в Беларуси исследованиями занимались 719 докторов наук и 3071 кандидат наук, а в 2001 г. – 831 доктор и 3693 кандидата наук.

Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Імплементация европейских засад сільського розвитку в Україні [Текст] : [монографія] / [О. М. Бородіна та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАН України, проф. О. М. Бородіної ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». – Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2018. – 299 с.

У монографії узагальнено європейські засади сільського розвитку та аргументовано доцільність орієнтації вітчизняної політики сільського

розвитку на посилення здатності села до здійснення вагомого внеску в економічне зростання і продукування суспільних благ, на формування подібної до європейської системи розроблення стратегій і програмних завдань зрівноваженого розвитку сільського господарства й села. Обґрунтовано стратегічні напрями та механізми сільського розвитку у сфері вдосконалення земельних відносин в Україні на основі європейських соціально орієнтованих підходів до їх регулювання; якісного оновлення і реалізації людського капіталу на селі із запровадженням освітніх моделей та інноваційних мережевих структур для дорослого населення, а також підвищення доступності базових послуг; підвищення життєздатності та конкурентоспроможності господарювання на селі, особливо в частині сприяння становленню сімейного фермерського укладу європейського зразка; консолідації сільських громад, збереження та реалізації їх самоврядних функцій в умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Для науковців, фахівців агропродовольчої сфери, регіонального і соціального розвитку, працівників органів державного управління і місцевого самоврядування, викладачів, аспірантів і студентів ВНЗ гуманітарного профілю.

Шифр зберігання: ВА828970

***

Кушакова-Костицька Н. В. Право на інформацію в інформаційну епоху (порівняльне дослідження) [Текст] : монографія / Н. В. Кушакова-Костицька ; [наук. ред. М. В. Костицький]. – Чернівці : Технодрук, 2018. – 300 с.

Книгу присвячено важливому питанню сьогодення – формуванню інформаційного суспільства, яке безпосередньо пов'язано із реалізацією та захистом права людини на інформацію, і насамперед – переосмисленню цих прав на світоглядному рівні. Автором проаналізовано сучасний стан суспільно-правових відносин в інформаційній сфері з урахуванням філософських, правових, психологічних, технологічних та інших аспектів проблеми, які виникають у зв'язку із загальносвітовими тенденціями глобалізації та віртуалізації повсякденного життя.

Призначено для науковців, працівників правоохоронних органів, а також для широкого кола читачів.

Шифр зберігання: ВА829942

***

Наукоємні технології в інфокомунікаціях: обробка, захист та передача інформації [Текст] : монографія / під заг. ред.: В. М. Безрука,

В. В. Баранніка ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. – Харків : Бровін О. В., 2018. – 327 с.

Коллективна монографія містить матеріали провідних вчених України по науковмістким технологіям в інфокомунікаціях, які базуються на використанні сучасного математичного апарату та високоінтегрованих обчислювальних засобів. Зокрема, матеріали відображають загальні питання інфокомунікацій, питання обробки зображень і даних, а також захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах.

Шифр зберігання: ВА830097

***

Національна академія аграрних наук України. Презентація до 100-річчя від дня створення [Текст] = National academy of agrarian sciences of Ukraine. Presentation up to 100 years from the day of creation : [іл. альбом] / [упоряд.: Л. О. Тимченко та ін. ; редкол.: Я. М. Гадзало (голова) та ін.] ; Нац. акад. аграр. наук України. – Київ : Аграрна наука, 2018. – 239, [1] с.

Видання присвячене столітньому ювілею, який установа відзначала у листопаді 2018 року.

На сторінках книги українською та англійською мовами викладені основні етапи розвитку НААН, досягнення аграрної науки, життєписи видатних учених, які стояли у її витоків і які нині закладають фундамент подальших зрушень.

Шифр зберігання: ВС65219

***

Ньюпорт К. Не турбувати! Як сфокусуватися в інформаційному шумі [Текст] / Кел Ньюпорт ; пер. з англ. Світлана Сарвіра. – Київ : Наш формат, 2018. – 247, [1] с. – Дод. тит. арк. англ. – Бібліогр.: с. 230-[248]. – Пер. изд. : Deep work. Rules for focused success in a distracted world / Cal Newport. – New York ; Boston, 2016.

У сучасному світі справжня винагорода чекає не на тих, хто може вправно користуватися соцмережами. Цього легко навчитися. Особливими стають ті, що здатні глибоко мислити і створювати унікальні ідеї. Для цього, переконує автор, важливо вміти занурюватися у завдання та фокусуватися. Ньюпорт дає поради, як покласти такий підхід в основу будь-яких завдань, дозовано сприймати інформацію, розумно користуватися соціальними мережами, змінити свої звички, щоб концентруватися на роботі та досягати успіху.

Шифр зберігання: ВА829641

***

Природні ресурси у фінансово-економічному забезпеченні розвитку об'єднаної територіальної громади [Текст] : (рек. для місц. лідерів та керівників ОТГ) / [упоряд.: М. А. Хвесик та ін.] ; НАН України, Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». – Київ : ДУ ІЕПСР НАН України, 2018. – 35 с. – 300 прим.

На основі досліджень за бюджетною програмою «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» науковці Інституту економіки природокористування та сталого розвитку (ІЕПСР) НАН України під керівництвом директора академіка НААН України М. А. Хвесика підготували науково-аналітичні матеріали, в яких визначили фінансово-економічні важелі й інструменти механізму капіталізації природних ресурсів та їх перетворення на повноцінні активи на муніципальному рівні, а також розкрили можливості застосування об'єднаними територіальними громадами сучасних фінансово-економічних складових зазначеного механізму – фіскальних і дивестиційних інструментів, договорів концесій, спільного проектного фінансування.

Зазначені матеріали підготовлено у вигляді окремого видання, котре стане в нагоді керівникам територіальних громад, громадським лідерам, представникам місцевого бізнесу, управлінцям, науковцям, а також усім, хто цікавиться проблемами економіки природокористування, сталого розвитку та децентралізації управління господарством.

Шифр зберігання: P134988

***

Технології комплексного захисту інформації в кіберпросторі [Текст] : навч. посіб. / [Л. Ф. Політанський та ін. ; за заг. ред. Л. Ф. Політанського] ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – 203 с.

У навчальному посібнику у доступній формі викладено методологічні основи комплексної інформаційної безпеки підприємств, установ та організацій. Матеріал підготовлено із застосуванням загальноновизначених логічних модулів, які забезпечують його ліпше сприйняття та засвоєння.

Дня студентів, слухачів, аспірантів і викладачів навчальних закладів відповідного профілю.

Шифр зберігання: BA830137

***

Томазов В. В. Патони: родинна хроніка [Текст] / Валерій Томазов, Марія Дмитрієнко ; [за заг. ред. В. А. Смолія] ; [НАН УКРАЇНИ, Ін-т історії НАН України]. – Київ : Академперіодика, 2018. – 312, [35] с.

У книзі на ґрунтовній джерельній базі відтворено історію славетного роду Патонів, що відіграв визначну роль в історії, науці та культурі України і Росії. Значна частина комплексу документів, опублікованих у виданні, уводиться до наукового обігу вперше. Книга розрахована як на фахівців з генеалогії, біографістики, некрополістики, фалеристики, істориків науки, працівників музеїв, архівів та бібліотек, так і на широке коло шанувальників історії та генеалогії.

Шифр зберігання: ВС65187

***

Філософія освіти і науки [Текст] : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України [та ін.] . – Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. – 365 с.

Навчальний посібник створено на основі досвіду викладання дисципліни «Філософія освіти і науки» у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Матеріал репрезентовано згідно з кредитно-трансферною системою оцінювання знань магістрів: I розділ «Філософія освіти» (6 тем) та II розділ «Філософія науки» (6 тем). Висвітлюються вихідні поняття і проблеми філософії освіти, філософії науки, методології наукового пізнання.

Посібник адресовано магістрантам, аспірантам, викладачам філософських дисциплін, всіх, хто цікавиться вивченням філософії освіти і науки.

Шифр зберігання: ВА830145

ДОДАТКИ

Додаток 1

01.04.2019

Спільний конкурс Національної академії наук України та Чеської академії наук 2020–2022

Національна академія наук (НАН) України та Чеська академія наук (ЧАН) на підставі укладеної між ними Угоди оголошують конкурс українсько-чеських проектів на 2020–2022 рр. ([Національна академія наук України](#)).

Умови конкурсу

До конкурсу з української сторони допускаються проектні пропозиції вчених, які працюють в установах НАН України та партнерами яких є науковці ЧАН.

Узгоджені заявки подаються: українськими співкерівниками проектів – до НАН України українською та англійською мовами; чеськими співкерівниками проектів – до ЧАН.

Форма подання заявок додається.

До участі у конкурсі не допускаються:

- проектні пропозиції, подані на конкурс після закінчення визначеного терміну конкурсу;
- проектні пропозиції, оформлені не за правилами;
- неузгоджені проектні пропозиції;
- проектні пропозиції, подані тільки однією стороною.

Допущені до конкурсу заявки проходять паралельно експертну оцінку. Кожна зі сторін здійснює незалежну оцінку пропозицій на національному рівні відповідно до своїх внутрішніх правил. Ухвалення спільного рішення щодо остаточного відбору проектних пропозицій здійснюється на основі результатів оцінки на національному рівні. Максимальна кількість схвалених проектів – 6. Рішення про підтримку відібраних проектних пропозицій затверджується розпорядженням Президії НАН України.

Результати конкурсу буде підсумовано в грудні 2019 р. Затверджений перелік українсько-чеських проектів мобільності, які реалізовуватимуться в рамках Протоколу про наукове співробітництво між Національною академією наук України і Чеською академією наук у зазначений період, буде опубліковано на веб-сайті НАН України (<http://www.nas.gov.ua>).

Фінансування проектів здійснюється кожною установою-партнером окремо в рамках бюджетних програм установ.

Обмін ученими для проведення дослідницької роботи в рамках затверджених проектів здійснюється за встановленою квотою обміну. Максимальна квота обміну на проект – 21 день на один календарний рік для кожної зі сторін. Невикористана її частина не переноситься на наступний рік.

Фінансові умови наукового обміну:

- сторона, що направляє, покриває витрати на проїзд своїх фахівців до іншої країни і назад;
- сторона, що приймає, покриває витрати із забезпечення науковців житлом, добовими або харчуванням.

Термін подання заявок закінчується 31 травня 2019 р.

Заявки для участі в конкурсі з української сторони, підготовлені відповідно до встановлених НАН України форм, слід направляти разом із супровідним листом на ім'я начальника Відділу міжнародних зв'язків НАН України Мирончука Анатолія Святославовича за адресою:

01601 МСП, Україна, Київ 30,
вул. Володимирська, 54,
Президія Національної академії наук України,
Відділ міжнародних зв'язків НАН України.

Наявність електронних версій обов'язкова (надсилати у **форматі .doc** на адресу: petrushenko@nas.gov.ua).

Довідки за телефоном: 234-37-28 (Петрушенко Ганна Григорівна)
Контактна особа в ЧАН:
Dana Pazourková
Division of International Cooperation
The Czech Academy of Sciences
Tel: +420-221 403 467
E-mail: pazourkova@kav.cas.cz
(вгору)

Додаток 2

02.04.2019

Розробки вчених Академії, включені до ТОП-10 впроваджених у світі українських наукових розробок (за версією УНІАН)

На сайті інформаційної агенції УНІАН було опубліковано список ТОП-10 впроваджених у світі українських наукових розробок, серед яких розробки вчених НАН України: сапфіровий компакт-диск, електрозварювання м'яких тканин і наноматеріали в енергетиці ([Національна академія наук України](#)).

Сапфіровий компакт-диск

Знайомий всім компакт-диск було винайдено українським ученим: наприкінці 1960-х років аспірант Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України Вячеслав Петров першим у світі винайшов прототип компакт-диску. Тоді розробка мала науковий характер і не стосувалася запису музики чи іншої інформації розважального характеру.

Сьогодні В. Петров – академік НАН України та директор Інституту проблем реєстрації інформації НАН України. На його рахунку близько 230 відкриттів, а кілька років тому він винайшов оптичний диск на сапфірі, на якому може вічно зберігатись до 210 Мб інформації. Тобто якщо записати інформацію на сапфіровий диск, її можна буде прочитати і через мільйон років.

Цією розробкою вже зацікавилися багато відомих компаній, яким необхідно десятиліттями зберігати комерційну, технічну й іншу інформацію. Зокрема, у США існує національний проєкт, у межах якого вчені створюють банк геномів (спадкового матеріалу) мільйона живих істот, включаючи мікроорганізми. Ця інформація накопичується на випадок глобальної катастрофи, щоб зберегти відомості про нинішню різноманітність життя для майбутніх цивілізацій. Однак на чому зберігати інформацію, яку буде зібрано в цьому банку, американці поки не знають. І тому вони зацікавилися розробкою українського вченого.

Сам учений в інтерв'ю ЗМІ зазначив, що вартість диска з сапфіра – приблизно 200 доларів. Але ті завдання, які він дозволяє вирішити, роблять таку суму прийнятною.

Матеріал для цього інноваційного носія інформації – штучний сапфір – створили і докладно дослідили в Інституті монокристалів НАН України. Там

ці сапфіри вирощують шматками по 500 кілограмів кожен і виготовляють із них цілу низку виробів: ілюмінатори для глибоководних апаратів, хірургічні інструменти, в тому числі й диски.

Електрозварювання м'яких тканин

За допомогою спеціального приладу ПАТОНМЕД ЕКВЗ-300 відбувається безкровне, швидке, зручне для хірурга і малотравматичне для пацієнта виконання оперативних втручань. Після такої операції часто відсутні нагноєння, некроз тканин і потрапляння чужорідних тіл до рани, знижується ризик крововтрати, відбувається скорочення тривалості операцій і швидка післяопераційна реабілітація.

Цю технологію «високочастотного зварювання живих тканин» було розроблено в Інституті електрозварювання (ІЕЗ) імені Є. О. Патона НАН України і вперше застосовано в 2002 році. Відтоді освоєно понад 150 різних хірургічних методик і щорічно за допомогою апаратів, які використовують технологію високочастотного зварювання живих тканин, проводиться в середньому 25-30 тисяч хірургічних операцій. Зокрема, в загальній і абдомінальній хірургії, травматології, пульмонології, проктології, урології, мамології, оториноларингології, гінекології, офтальмології та ін.

У розмові з кореспондентом УНІАН перший віце-президент НАН України академік Антон Наумовець зазначив, що зараз в ІЕЗ імені Є. О. Патона НАН України створено цілу гаму апаратів для здійснення зварювання живих тканин. Базовим апаратом слугує ЕКВЗ-300, який випускається під торговою маркою ПАТОНМЕД. На його основі розроблено мобільні системи ЕКВЗ-300 М і ЕКВЗ-300 МДК, незамінні для хірургів, які працюють за викликом, військових госпіталів, станцій швидкої допомоги, санітарної авіації, медицини катастроф, ветеринарної хірургії та ін. Ці апарати мають малу вагу (6,5 кг з кабелями та базовим інструментом) і зручні для транспортування. Вони розгортаються в робочий стан за лічені хвилини. Можуть працювати як у стаціонарних, так і в польових умовах. Буквально відразу після проведення перших успішних хірургічних операцій технологією зварювання живих тканин зацікавилися вчені та хірурги з інших країн, які також почали активно її використовувати. Вважається, що цей метод найбільш перспективний при трансплантації органів.

Наноматеріали в енергетиці

Робота трансформатора багато в чому залежить від магнітних особливостей осердя. І якщо його виготовляти з наноматеріалів із використанням нанокристалічних сплавів, можна отримувати матеріали з унікальними магнітними, механічними та хімічними властивостями.

Використовуючи ці сплави при виготовленні трансформатора, можна також істотно зменшити і його вагу – мінімум у 10 разів.

«Це справжня революція в електротехніці», – розповів УНІАН про цю розробку перший віце-президент НАН України академік А. Наумовець.

А. Наумовець навів приклад, що зараз українські вчені зробили трансформатор на 250 кВТ співмірний із штангенциркулем, який кожен використовував у школі.

Розробки українських вчених зі створення наноматеріалів дозволяють розвинути виробництво нових конкурентоспроможних видів продукції, таких як електронні одно- та трифазні лічильники електричної енергії, малогабаритні зварювальні апарати, телефонні станції, високоточні вимірювальні трансформатори та датчики, перетворювачі для електротранспорту і т. ін.

Зараз вже багато закордонних компаній замовляють виготовлення цих сплавів для своїх виробничих цілей.

Однак наведений перелік технічних інновацій далеко не повний, – українська наука не стоїть на місці. В процесі розроблення, за словами А. Наумовця, перебувають сотні інших винаходів, готових до випробування та використання у серійному виробництві: «Наші вчені прагнуть відкривати, впроваджувати і заробляти. І не тільки для себе, але й для держави. Вони пропонують корисні й затребувані для економіки розробки, радять, як поліпшити побут, підвищити рівень освіти і медичного обслуговування в суспільстві. Але для втілення цих планів необхідно, щоб держава створила більш сприятливий клімат для інноваційного бізнесу. Науковий прогрес неможливий без новацій. Але для появи новацій потрібні заходи стимулювання».

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2IbU5GR>.
(вгору)

Додаток 3

10.04.2019

Засідання президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України 10 квітня 2019 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь завідувача відділу магнітної гідродинаміки Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України академіка НАН України В. Дубоделова «Створення високотехнологічної бази вітчизняних металургійних мікровиробництв на основі фундаментальних і прикладних досліджень в галузі магнітної гідродинаміки, електротехніки та металургії» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, провідний співробітник Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України доктор технічних наук О. Смірнов, завідувач відділу Інституту електродинаміки НАН України член-кореспондент НАН України А. Щерба, ректор Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» член-кореспондент НАН України Є. Сокол, заступник керівника Української інвестиційної машинобудівної корпорації В. Кожерев, академік-

секретар Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України, заступник директора Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України академік НАН України Л. Лобанов.

У доповіді було викладено концептуальні підходи і наведені результати наукових обґрунтувань інноваційних технологічних рішень. Ці результати, як зазначалося, становлять основу новітнього МГД-металургійного комплексу виготовлення високоякісної металопродукції для машинобудівних підприємств України, який створюють інститути Фізико-технологічних металів та сплавів, електродинаміки НАН України та Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут».

Таке обладнання і технології не мають аналогів за кордоном. Основні їх елементи пройшли успішне випробування, у тому числі в умовах такого високотехнологічного виробництва, як діючий комплекс електрошлакової наплавки валків прокатних станів на Новокраматорському машинобудівному заводі. При цьому вперше у світі був розроблений і впроваджений багатофункціональний МГД-міксер-дозатор рідкої сталі корисною місткістю 6 тонн – прототип магнітодинамічного проміжного ковша.

Було наголошено, що важливо розробити пілотний проект створюваного комплексу і реалізувати його повною мірою в умовах одного з машинобудівних підприємств України.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

([вгору](#))

Додаток 4

16.04.2019

Навіщо Україні космос? Інтерв'ю з членом-кореспондентом НАН України Олегом Федоровим

У № 14 (від 13–19 квітня 2019 р.) інформаційно-аналітичного тижневика «Дзеркало тижня. Україна» було опубліковано інтерв'ю з директором Інституту космічних досліджень НАН України та ДКА України членом-кореспондентом НАН України О. Федоровим, який упевнений, що нашій державі потрібна нова парадигма сучасної космічної діяльності ([Національна академія наук України](#)).

О. Федоров відзначає, що за останні роки галузь космонавтики зазнала значних змін у зв'язку з її впливом на науковий та технічний рівень і, зрештою, на конкурентоспроможність економіки: «Аналітики говорять про зміну парадигми сучасної космічної діяльності, яка передбачає перехід від стратегічної гонитви в ім'я лідерства до пріоритету сталого розвитку та орієнтації на споживача. Ефективність космічних програм оцінюється не кількістю пусків, а відповідями на запитання: наскільки зросте безпека країни і регіону, який виграш від прогнозу катастроф або оцінки лих, як поліпшити конкретні управлінські рішення? Тому теза про те, що країна є

«космічною», сьогодні потребує іншої аргументації, ніж двадцять років тому».

Науковець окреслює невтішні перспективи вітчизняних космічних досліджень: проект закону про космічну діяльність та загальнодержавна космічна програма на період 2018–2023 рр. досі не прийнято, у бюджеті на поточний рік коштів на космічні дослідження не передбачено. «Треба сказати, що загальнодержавні (національні) космічні програми (всього в Україні виконувалося п'ять таких програм) завжди переживали фінансовий голод, – виділене фінансування становило приблизно 30 %. Тому й виконувалися не в повному обсязі. Так, на останню з таких програм (на період 2013–2017 рр.) було виділено, фактично, 347 млн грн із передбачених 1109 млн грн. І, очевидно, проблема не тільки в тому, що «державі не потрібен космос», що в бюджеті мало грошей, а й у чомусь іншому. Зараз космічна програма – це набір, або список, замовлень директорів підприємств у відповідному оформленні. Уряд розуміє, що на космічну галузь потрібні гроші, але хоче знати, на що конкретно і яким буде результат. Потрібна стратегія – що ми матимемо в космічній галузі через три роки, через п'ять, десять».

О. Федоров наголошує на необхідності визначитися вітчизняним науковцям із траєкторію розвитку космічної діяльності, окреслюючи два можливі сценарії: розвивати галузь за рахунок власних зусиль і можливостей чи активніше включатись у міжнародну співпрацю, міжнародні космічні проекти. На це в подальшому спиратиметься місія України в космосі.

Робоча група вчених і спеціалістів під егідою Української асоціації високотехнологічних підприємств і організацій «Космос» наразі готує проект документу щодо розвитку космічної діяльності. Основне завдання цієї робочої групи – ґрунтовно проаналізувати наявні й перспективні напрями космічної діяльності України та відповідні рекомендації експертів. До асоціації ввійшли академіки В. Горбулін, Я. Яцків, гендиректор ДП «КБ «Південне» імені М. К. Янгеля» О. Дегтярев та інші відомі в космічних колах люди.

Повний текст інтерв'ю – за посиланням: <https://bit.ly/2VkmXDD>.
(вгору)

Додаток 5

09.04.2019

Засідання Ради президентів академій наук України 3 квітня 2019 року

3 квітня 2019 р. в будівлі Президії Національної академії наук України відбулося чергове засідання Ради президентів академій наук України ([Національна академія наук України](#)).

Участь у зібранні взяли президент НАН України академік НАН України Б. Патон, президент Національної академії аграрних наук (НААН)

України академік НААН України Я. Гадзало, президент Національної академії медичних наук (НАМН) України академік НАМН України, член-кореспондент НАН України В. Цимбалюк, головний учений секретар НАМН України, член-кореспондент НАМН України В. Міхньов, президент Національної академії педагогічних наук (НАПН) України академік НАН України та НАПН України В. Кремень, віце-президент – керівник Київського регіонального центру Національної академії правових наук (НАПрН) України академік НАПрН України Н. Кузнецова, президент Національної академії мистецтв (НАМ) України академік НАМ України А. Чебікін, віце-президент НАН України академік НАН України А. Загородній, головний учений секретар НАН України академік НАН України В. Богданов, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В. Локтєв.

На засіданні Ради розглядалися питання про висновки та пропозиції Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій за результатами заслуховування звітів головних розпорядників бюджетних коштів, що здійснюють наукову та науково-технічну діяльність (доповідав голова Ради академік НАН України Б. Патон); про пропозиції до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності (доповідав академік НАН України А. Загородній); про визначення обсягів бюджетного фінансування академічного сектору науки та про умови оплати праці наукових працівників на 2020 р. із урахуванням положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (доповідав академік НАН України В. Богданов); про підготовку видання багатотомної «Великої української енциклопедії» (інформував академік НАН України В. Локтєв).

При обговоренні першого питання учасники засідання відзначили, що висновки Наукового комітету зроблено на основі фрагментарних показників діяльності академії наук, які він визначив на свій розсуд. Серед пропозицій Наукового комітету є й такі, що прямо суперечать чинному законодавству. Йдеться, зокрема, про позбавлення статусу головного розпорядника бюджетних коштів галузевих академії наук, а також передачу відповідних установ у профільні міністерства, позбавлення Національної академії медичних наук України клінік, приєднання галузевих наукових установ до установ НАН України або передачу їх у відання профільних міністерств, інтеграцію з університетами та, врешті, зовсім не зрозумілу пропозицію перетворення Національної академії мистецтв України на суто мистецький заклад. За одностайною думкою учасників засідання, запропонована «реорганізація» національних галузевих академії наук може зруйнувати збалансовану вітчизняну модель організації наукових досліджень, яка за наявності найменшого з європейських країн рівнів фінансування науки все ж забезпечує непоганий рівень досліджень за найбільш важливими напрямками.

За результатами обміну думками було вирішено підготувати відповідне звернення Ради президентів академії наук України до Прем'єр-міністра

України – голови Національної ради України з питань розвитку науки і технологій В. Гройсмана.

Щодо другого питання порядку денного академік НАН України А. Загородній поінформував присутніх, що на виконання постанови Загальних зборів НАН України від 26.04.2018 «Щодо Звіту про діяльність НАН України у 2017 році та завдань на наступний період» постановою Президії НАН України від 13.06.2018 № 191 було утворено робочу групу НАН України з підготовки пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності. Її керівником призначено віце-президента НАН України академіка НАН України А. Загороднього. До складу Робочої групи увійшли провідні вчені НАН України, керівники її наукових установ, а також представники національних галузевих академій наук. Робоча група підготувала пропозиції до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності, які було схвалено на засіданні Президії НАН України 27 березня 2019 р.

У пропозиціях до проекту Стратегії зазначено, що головною її метою має стати підвищення конкурентоспроможності наукової сфери і забезпечення на основі науково-технічного поступу високих темпів економічного, соціального та культурного розвитку суспільства. На основі аналізу стану наукової і науково-технічної сфери у проекті визначено основні засади її розвитку й шляхи оптимізації. Велику увагу приділено податковому стимулюванню науково-технічної та інноваційної діяльності – сформульовано конкретні напрями та механізми податкового стимулювання всіх суб'єктів інноваційного ланцюга – від наукових установ до промислових підприємств, які виконують або замовляють дослідження і розробки.

У пропозиціях до проекту Стратегії визначено першочергові заходи щодо підвищення ефективності наукових досліджень у Національній академії наук України та національних галузевих академіях наук, а саме: визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень, оптимізацію мережі наукових установ на основі їхнього оцінювання за методикою, що враховує міжнародний досвід; інвентаризація матеріально-технічної бази наукових установ і запровадження заходів із підвищення ефективності використання їхніх майнових комплексів; розвиток наукової інфраструктури.

Рада схвалила, в основному, проект пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності й рекомендувала врахувати при їхньому доопрацюванні висловлені під час засідання Ради пропозиції та зауваження.

Щодо наступного питання порядку денного академік НАН України В. Богданов нагадав, що Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначено (ст. 48), що «Держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України», а до 2025 року буде забезпечено (ст. 47) «збільшення обсягу фінансування науки за рахунок усіх джерел до 3 відсотків валового внутрішнього продукту – показника,

визначеного Лісабонською стратегією Європейського Союзу». Цим Законом також встановлено (ст. 36), що «Держава гарантує встановлення ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ (вищих навчальних закладів), виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче подвійної середньої заробітної плати у промисловості в цілому по Україні». Понад те, ці положення має бути введено в дію вже з 1 січня наступного, 2020 р. Водночас, прикінцевими положеннями Бюджетного кодексу України (п. 26) встановлено, що норми і положення цього Закону застосовуються «у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів...».

Реально всі останні роки бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності в Україні ніколи не перевищувало 0,4 % ВВП та має стійку тенденцію до скорочення, а у поточному році складає «рекордні» 0,16 %.

Упродовж усіх останніх років Національна академія наук України та національні галузеві академії України працюють в умовах хронічної нестачі обсягів бюджетного фінансування за рахунок коштів загального фонду держбюджету. Через дефіцит фінансування в багатьох бюджетних наукових установах НАН України протягом останніх років суттєво (на 20 %) скорочено штатну чисельність співробітників (із 37,5 тис. у 2016 р. до 29,7 тис. у 2019 р.), вимушено запроваджувався режим неповного робочого часу, працівникам надавалися відпустки без збереження заробітної плати, практично призупинилася закупівля унікального імпортного наукового обладнання, не проводилися капітальні ремонти тощо. Такий дефіцит асигнувань академічної науки відбувається на тлі традиційного суттєвого відставання показників фінансування наукової галузі України від показників навіть наших найближчих сусідів із країн Центральної та Східної Європи (Румунії, Угорщини, Польщі, Чехії, Словаччини), де обсяг видатків на одного співробітника у 3–10 разів вищий.

Учасники засідання у виступах зазначили, що розуміють складнощі поточної фінансово-економічної ситуації в державі та відсутність можливості забезпечити в повному обсязі законодавчо визначених потреб у бюджетному фінансуванні наукової та науково-технічної діяльності. Проте неврахування найнеобхідніших потреб академій у додаткових коштах украї ускладнює належне виконання їхніх статутних завдань.

З огляду на досить тривожну ситуацію, що склалася з підтримки державою наукової галузі, зібрання ухвалило рішення про доцільність підготовки звернення Ради президентів академій наук до Кабінету Міністрів України з клопотанням про врахування найнеобхідніших потреб академічної науки при коригуванні державного бюджету поточного року та плануванні бюджету наступного року.

На завершення засідання присутні заслухали інформацію академіка НАН України В. Локтева про співпрацю Національної академії наук України

та національних галузевих академій наук України у підготовці багатотомної «Великої української енциклопедії» й ухвалили рішення, спрямоване на активізацію взаємодії національних галузевих академій наук України з Державною науковою установою «Енциклопедичне видавництво» і державну підтримку підготовки та видання «Великої української енциклопедії».

([вгору](#))

Додаток 6

15.04.2019

Результати конкурсу на отримання грантів для візитів молодих українських учених на місячний термін до Польщі

Згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук (ПАН) і Національною академією наук (НАН) України щодо візитів українських учених на місячний термін до Польщі, підписаним президентами обох академій, у 2019 р. ПАН прийме у своїх науково-дослідних інститутах 20 відібраних молодих українських учених для проходження стажування – згідно зі списком, що [додається](#) ([Національна академія наук України](#)).

Умови реалізації візитів

1. Українські вчені особисто покривають витрати на проїзд до місця призначення і назад.

2. Польська Сторона надає українським дослідникам безкоштовний доступ до наукового обладнання, матеріалів та літератури, необхідних для реалізації наукових цілей візиту, покриває витрати на забезпечення науковців належним житлом, а також сплачує 900 польських злотих на харчування, місцевий транспорт та інші витрати. Фінансування цих видатків буде здійснюватися відповідно до внутрішніх положень польської Сторони.

3. Українські вчені особисто забезпечують собі відповідне страхування у разі хвороби та/або від нещасних випадків під час перебування в Польщі. У разі потреби польська сторона надає українським вченим необхідну організаційну допомогу.

Термін подання заявок для здійснення візитів

До **30 травня 2019 р.** українські вчені надають Відділу міжнародних зв'язків НАН України всю необхідну інформацію (супровідний лист, анкету, що [додається](#), запрошення наукової установи, що приймає, й узгоджену з ними програму перебування), пов'язану з візитом **на місячний термін (30 діб)**, – для подальшої передачі ПАН.

Не пізніше, ніж за 2 тижні після завершення візиту делегований учений надає Відділу міжнародних зв'язків НАН України детальний звіт про своє перебування в Польщі (англійською та українською мовами).

Усі наукові візити мають бути реалізовані до 30 листопада 2019 р.

Наявність електронних версій вищезазначених документів обов'язкова (надсилати у форматі DOC на електронну адресу varlamova@nas.gov.ua).

Довідки щодо реалізації візитів за тел: 239-66-16, Варламова Віра Анатоліївна.

([вгору](#))

Додаток 7

16.04.2019

Розвиток кар'єри молодих науковців та їхня роль у розробці інновацій: представники ради молодих вчених при мон взяли участь у конференції Eurodoc

Делегація Ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України взяла участь у престижній науковій конференції Eurodoc (Євродок). Разом з іноземними колегами вони обговорили розвиток кар'єри молодих дослідників та ролі, які вони можуть відігравати в розробці інновацій та підприємстві ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Тема конференції: «Зайнятість докторів філософії: валоризуйте свої навички та досягайте повного потенціалу!». Захід об'єднав спільноту молодих дослідників, щоб мотивувати їх сприяти сталому розвитку інновацій. Також він був спрямований на підтримку зусиль університетів щодо кар'єрного розвитку та підготовки докторантів і створення платформи, яка налагодить міжуніверситетське та міжгалузеве співробітництво.

У межах конференції українські учасники долучилися до нової ініціативи Eurodoc «Open Science Ambassadors». Наразі ведеться програма підготовки спеціального курсу із засад Open Science, яка не обмежується відкритим доступом до наукових публікацій. Це поняття є ширшим і стосується питань відкритості публікації, рецензування, популяризації наукових досліджень, менеджменту отриманих даних тощо.

Загалом же участь наших вчених у конференції Eurodoc є важливою складовою для реформування української науки та освіти, інтеграції України в європейський дослідницький простір.

За результатами таємного голосування Пленарних зборів Європейської ради аспірантів і молодих учених було обрано новий склад правління Євродок на 2019-2020 рр. Новим президентом Євродоку стала Ева Гнаткова (Чехія), віце-президентом – Ауреа Шопіньон (Франція), скарбником – Шармін Ахмед (Швеція), секретарем – Матіяс Шрьоен (Бельгія), членами Правління обрано представників Іспанії, Італії та Польщі.

Довідково.

Україна є членом Європейської ради аспірантів і молодих учених Євродок з 2014 р. Ця неурядова організація зі штаб-квартирою у Брюсселі, об'єднує національні організації аспірантів та молодих учених з 26 країн Європи. Разом вони репрезентують інтереси молодих учених на європейській арені (28 членів, 4 спостерігача).

Представники Ради молодих учених при МОН вже четвертий рік поспіль обираються до складу адміністрації Євродок: заступник голови Ради молодих

учених при МОН Ірина Дегтярьова утретє увійшла до складу Ради консультантів Євродок (Advisory Board) та обрана координатором робочої групи з питань дослідницької доброчесності, Олександр Березко – утретє обраний веб-майстром Євродок.

([вгору](#))

Додаток 8

17.04.2019

Україні потрібна сучасна промислова політика. Інтерв'ю з академіком Валерієм Геєцем

12 квітня 2019 р. на сайті медіа-порталу «GMK Center» було опубліковано інтерв'ю з одним із найбільш шанованих економістів у країні, директором Інституту економіки та прогнозування НАН України академіком Валерієм Геєцем про те, якою могла би бути вітчизняна промислова політика, чому в нашій країні не розвиваються технологічні галузі промисловості та коли припустилися найбільшої помилки в українському гірничо-металургійному комплексі ([Національна академія наук України](#)).

В. Геєць не вважає зростання української економіки на 2,5-3 % на рік задовільним: «У періоди зростання економіка України сформувала в своєму просторі високий рівень споживання. Йдеться не лише про продукти харчування та одяг – люди задовольняють свої потреби за рахунок житла, транспорту, доріг, громадської інфраструктури, систем освіти, охорони здоров'я, рекреації та інших складових, які визначають їхній спосіб життя. (...) Українська економіка, навіть в умовах зростання, спочатку відновлюватиме накопичений знос (причому бажано відновити на новому, більш якісному рівні) і тільки після цього – накопичуватиме і примножуватиме запити».

В. Геєць окреслює основні проблеми української промисловості:

– збанкрутіння величезної кількості промислових підприємств («На перший план вийшли види діяльності, пов'язані з видобувною галуззю та металургією. А був час, коли 50 % промислового виробництва припадало на металургію. Аграрний сектор останнім часом зрівнявся з промисловим за обсягами експорту. Водночас хімія зменшила свій вплив»);

– відсутність зростання тих видів промислової діяльності, які мають високу додану вартість («У результаті у нас відсутня еквівалентна взаємодія з зовнішнім світом. Не покриваючи високотехнологічний дорогий імпорт відповідним експортом, ми робимо це за рахунок сировини й матеріалів, експлуатуємо природні ресурси та стаємо сировинним придатком»);

– менш індустріалізований характер праці («За багатьма напрямками сталася деіндустріалізація – а це дуже поганий показник. Перед нами стоїть важливе завдання – розвивати ті виробництва, які мають високу додану вартість і дають можливість налагоджувати рівноцінний обмін із зовнішнім світом. На жаль, цього не робили ані за радянських часів, ані зараз»).

В. Геєць зазначив, що хорошу промислову політику потрібно вибудувати, а для цього необхідно імплементувати міністерство промислової політики для реалізації структурних реформ та інституційного середовища.

Із повним текстом інтерв'ю можна ознайомитися за посиланням: <https://bit.ly/2WuM5En>.

(вгору)

Додаток 9

04.04.2019

Оголошено конкурс на здобуття іменної премії імені видатного ученого України, археолога Гліба Юрійовича Івакіна

З метою відзначення вчених, які опублікували найкращі наукові праці, здійснили відкриття, які мають важливе значення для розвитку археологічної науки України та популяризації наукової археологічної діяльності, Інститут археології Національної академії наук України запроваджує присудження премії імені видатного ученого України, археолога Гліба Юрійовича Івакіна на підставі проведеного конкурсу та в порядку, передбаченому Положенням про премію. У 2019 р. розмір премії становить 50 тис. грн. ([Національна академія наук України](#)).

Премія присуджується за видатні досягнення у галузі археології середньовічних міст, історичної топографії, урбаністики, архітектурно-археологічних досліджень та візантійських студій у випадку, якщо останні засновані на вивченні археологічних джерел.

У конкурсі на здобуття іменної премії можуть брати участь:

а) дослідники, які працюють у галузі археології в наукових та науково-дослідних установах, вищих навчальних закладах і в організаціях, розташованих на території України;

б) колективи авторів, які виконали запропоновану на здобуття іменної премії роботу, якщо більшість авторів працює в установах, зазначених у підпункті «а» цього пункту.

На здобуття іменної премії можуть бути висунені:

– наукові праці лише після того, як мине не менше шести місяців, але не більше п'яти років після їх публікації на момент подачі документів на здобуття премії;

– дисертаційні дослідження, після підтвердження їх ДАК України та видачі відповідного диплому, з часу захисту яких пройшло не менше року, але не більше трьох років на момент подачі документів на здобуття премії. Датою захисту вважати дату видачі диплома про здобуття наукового ступеня;

– наукові праці, які рекомендовані до друку вченими радами установ і відповідають стандартам оформлення та критеріям наукових видань, і з часу рекомендації яких минуло не менше трьох місяців і не більше року з моменту рекомендації до друку.

Наукові праці на здобуття іменної премії не пізніше 1 червня 2019 р. подають до Інституту археології Національної академії наук України (04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграда, 12) з написом «На здобуття премії імені Г. Ю. Івакіна».

Дотримання усіх вимог та строків при подачі праць та супутніх документів на здобуття іменної премії є обов'язковим. Усі деталі містяться у Положенні про премію (<https://bit.ly/2J6lfiD>).

З додаткових питань звертайтеся на адресу: manigda_olga@iananu.org.ua
Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2LqWL5z>.
([вгору](#))

Додаток 10

12.04.2019

Презентація тематичних реєстрів гасел «Великої української енциклопедії»

10 квітня 2019 р. в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» відбулася презентація тематичних реєстрів гасел «Великої української енциклопедії» із напрямів «Соціологічні науки» та «Релігієзнавство», в якій взяли участь вчені НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Учасники презентації представили концепцію формування тематичних реєстрів гасел із напрямів «Соціологічні науки» та «Релігієзнавство», вимоги до підготовки енциклопедичних статей із соціогуманітарних наук і результати співпраці з провідними науковими й освітніми установами України. Організатором заходу виступила Державна наукова установа (ДНУ) «Енциклопедичне видавництво».

Серед учасників були представники НАН України: провідний науковий співробітник відділу економічної соціології Інституту соціології НАН України кандидат історичних наук Анатолій Арсеєнко; директор Інституту всесвітньої історії НАН України член-кореспондент НАН України Андрій Кудряченко; завідувач відділу економічної соціології Інституту соціології НАН України доктор соціологічних наук Тетяна Петрушина; завідувач відділу філософії та історії релігії Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктор філософських наук, професор Людмила Филипович; заступник директора Інституту соціології НАН України член-кореспондент НАН України Микола Шульга; провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктор філософських наук, професор Петро Яроцький.

Директор ДНУ «Енциклопедичне видавництво» доктор історичних наук професор Алла Киридон під час презентації Тематичних реєстрів гасел зазначила: «Це пілотний проект. Це інструмент і інструментарій задля того, щоб ми не напружували наших авторів або тих, хто долучається, і не змушували гортати майже 1500 сторінок загального словника, де майже 80

000 гасел. Кожний, хто хоче долучитися за певним напрямом, міг би взяти до рук тематичний словник, погортати його та знайти або не знайти те чи інше гасло. Бо є чіткий критерій відбору, чому те чи інше гасло не потрапило до словника».

За її словами, у цих словниках розміщується тільки гасло і коротенька дефініція до нього, це не є словником, в якому можна прочитати повне визначення. Ці видання буде розміщено на сайті ДНУ «Енциклопедичне видавництво».

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2H7Yed9>.
([вгору](#))

Додаток 11

10.04.2019

Круглий стіл «Космічна діяльність України у найближчій перспективі: пріоритети, сценарії, виклики»

10 квітня в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» відбулося засідання круглого столу «Космічна діяльність України у найближчій перспективі: пріоритети, сценарії, виклики». Організаторами його виступили Українська асоціація високотехнологічних підприємств та організацій «Космос», Рада з космічних досліджень НАН України, Інститут космічних досліджень НАНУ-ДКАУ та, звісно, КПІ ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Це один із перших публічних заходів створеної торік Асоціації «Космос», яка об'єднала понад 40 промислових підприємств і наукових організацій, що працюють у космічній та дотичній до неї галузях як державної, так і приватної форми власності. Присвячено його було обговоренню концептуальних підходів до розробки стратегії космічної діяльності України. Учасники круглого столу – а серед них були представники промисловості, науки, вищої школи та органів державного управління – висловили своє бачення майбутнього космічної діяльності в Україні та підходів до визначення пріоритетів її розвитку. Про це, зокрема, говорив Перший віце-президент Національної академії наук України, відомий український науковець і державний діяч Володимир Горбулін, який наголосив на тому, що стратегія має стати не лише тим документом, який визначатиме подальшу долю космічної діяльності в нашій державі, а й допоможе Україні увійти в міжнародне космічне співтовариство. Крім того, він зауважив, що принципово важливо розробити не один, а кілька варіантів проекту стратегії, щоб потім узагальнити їх і вийти на остаточний та найбільш досконалий її варіант.

«Якщо ми проводитимемо мозковий штурм щодо місця України в світовій кооперації в галузі освоєння космосу, то нам, передусім, слід побачити і потім відобразити в нашій стратегії нинішній наш стан; зрозуміти,

куди нас запрошують; де ми можемо співпрацювати з кимось на партнерських засадах. Від цього ми можемо відштовхнутися, спроектувати все це на можливості України й вибудувувати на цьому всю стратегію. Іншим важливим принципом її побудови є консолідація наших ресурсів – як людських, так і фінансових тощо. Нині вони в нас є обмеженими і на широкий спектр космічних досліджень їх поки що не вистачить. Але те, що в нас є, ми мусимо сконцентрувати на пріоритетних і важливих з точки зору потреб України напрямках. Очевидно, ми можемо сформулювати ще цілу низку принципів. Сподіваюся, цей круглий стіл стане початком системної роботи задля цього» – сказав ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський.

Отже стратегія має стати підґрунтям для розроблення проектів програмних документів у галузі космічної діяльності. Основне її призначення – викладення експертного аналізу щодо існуючих і перспективних напрямів космічної діяльності України та рекомендацій щодо пріоритетності майбутніх заходів. Тож документ міститиме огляд поточного стану, обґрунтування найбільш перспективних для України напрямів і розгляду можливих сценаріїв. В обговоренні питань щодо його розробки виступили фахівці різних структур, робота яких пов'язана з космічними проектами. Відтак і виступи їхні були присвячені різним аспектам розвитку української космічної галузі, які можуть бути відображені в майбутній стратегії. Для вироблення консолідованої позиції з порушених питань організатори роздали учасникам анкети для урахування їхніх думок щодо бачення пріоритетів і перспектив космічної діяльності при розробці проекту документу.

Наступне засідання Української асоціації високотехнологічних підприємств та організацій «Космос», а також інших, задіяних у розвитку космічних технологій і досліджень організацій, планується провести наступного місяця в місті Дніпро.

[\(вгору\)](#)

Додаток 12

16.04.2019

Конференція з електроніки та нанотехнологій ELNANO-2019

16 квітня в КПІ імені Ігоря Сікорського розпочала роботу 39-та Міжнародна науково-технічна конференція IEEE «ELECTRONICS AND NANOTECHNOLOGY» («Електроніка і нанотехнології») (ELNANO-2019) [\(Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»\)](#).

Організаторами конференції є Інститут інженерів з електроніки та електротехніки IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers – всесвітня організація, яка існує вже понад століття і об'єднує приблизно 400 тисяч інженерів і дослідників з більш як 160 країн світу), Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря

Сікорського», Національний авіаційний університет, Інститут фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарева НАН України та Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України.

Конференція ELNANO є одним із головних щорічних наукових заходів у галузі електроніки та нанотехнологій, який збирає провідних науковців з багатьох країн світу. Цього року участь у ній взяли дослідники з 28 країн, у тому числі представники Великої Британії, Бразилії, Вірменії, Греції, Індії, Іспанії, Італії, Мексики, Норвегії, Німеччини, Франція, Польщі, Словаччини, США, України, Хорватії, Китаю, Швейцарії та ін. Усього ж цього року її учасниками стали приблизно 600 фахівців з електроніки та нанотехнологій.

Докладніше про програму конференції та розклад її роботи – дивись її сайт <http://elnano.kpi.ua>.

(вгору)

Додаток 13

08.04.2019

Геннадій Зубко розповів про перспективи розвитку для молодих науковців

Сьогодні університетам потрібно розвивати проекти, які б приносили дивіденди. Зокрема, це стосується не тільки співпраці з європейськими університетами з обміну досвідом, а в першу чергу з бізнес-середовищем на базі стартапів, напрацьованих студентами ([Урядовий портал](#)).

Про це у Житомирі, спілкуючись зі студентами і викладачами державного університету «Житомирська політехніка», наголосив Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Г. Зубко.

«Мова йде в першу чергу про нові підходи в наукових дослідженнях. Цього року з'явився новий напрямок, ініційований Президентом України – грантова допомога в 1 млрд грн молодим науковцям. Це саме той напрямок, який повинен підтримати наших науковців і молодих викладачів, які матимуть змогу за рахунок гранта отримати додаткову освіту за кордоном. Також це стосується фінансування перспективних стартапів і проектів. Тобто сьогодні відкриваються величезні можливості для реалізації як через проектний менеджмент, так і через залучення державної підтримки і бізнес-інвестицій», – зазначив Г. Зубко.

За його словами, це також одне з питань фандрайзингу. Він навів приклад Києво-Могилянської академії, де успішно працює фандрайзинговий проект із залучення стипендій для талановитих студентів і викладачів-науковців.

«ДУ «Житомирська політехніка» також має долучатись до фандрайзингу. Але, на мою думку, також необхідно працювати в напрямку залучення бізнесу на підтримку студентських проектів. І побачене сьогодні мною в університеті дійсно вражає – проект в напрямку «Ендокринологія»,

який дозволить спілкуватись сімейним лікарям з хворими на цукровий діабет; проект зі створення платформи з співпраці енергоаудиторів, енергосервісних компаній і власників ОСББ; проект з можливостями промислового застосування робототехніки тощо. І це дає університету виходити вже на новий рівень розвитку. Він стає цікавим як для бізнес-середовища, так і для державних установ і підприємств. Саме тут є креативне мислення і навчається майбутнє покоління України, і нам необхідно навчитися розробляти нові інструменти і застосувати їх у реальному житті», – розповів Г. Зубко.

(вгору)

Додаток 14

12.04.2019

На базі вишу вперше створили Центр підтримки технологій та інновацій – у ньому можна отримати допомогу з патентування своєї розробки

Уперше на базі українського вишу створено Центр підтримки технологій та інновацій – його відкрив 12 квітня 2019 р. заступник Міністра освіти і науки М. Стріха в Національному авіаційному університеті ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Насамперед такі центри даватимуть підтримку винахідникам та інноваторам в питаннях патентування їхніх розробок. Зокрема, в них буде доступ до патентного пошуку – інструменту, що дає розуміння про актуальність тих чи інших наукових пошуків, винаходів, стартапів. У центрі також можна буде отримати необхідну інформацію щодо правової охорони розробки, тобто як захистити з юридичного боку об'єкт права інтелектуальної власності.

«Через такі центри ми хочемо дати додатковий стимул для розвитку інновацій та академічного підприємництва в університетах. З ініціативою їх створення МОН виступило ще 2016 року, в межах проекту зі створення інноваційної інфраструктури в закладах вищої освіти. І зараз, завдяки спільним зусиллям з Міністерством економічного розвитку і торгівлі та за підтримки Всесвітньої організації інтелектуальної власності, починає роботу перший Центр підтримки технологій та інновацій на базі ЗВО», – відзначив М. Стріха.

Також він повідомив, що за підсумками роботи центру на базі НАУ розглядається можливість відкриття таких центрів на базі університетів в інших регіонах України.

Нагадуємо, що [16 травня відбудеться Всеукраїнський фестиваль інновацій, який проводить МОН у партнерстві з бізнес-організаціями. У його межах, зокрема, пройде конкурс стартапів та інноваційних проектів, де за перемогу змагатимуться 60 учасників.](#)

(вгору)

09.04.2019

У ХНУРЕ відкрили науковий парк, який першим в Україні увійшов до Міжнародної асоціації IASP

У НП «Синергія» на площі в 1,5 тисячі квадратних метрів розміщуються 20 аудиторій, обладнаних сучасною технікою, а також лабораторії віртуальної реальності, робототехніки, власний кінотеатр і хаб винахідників ([Харківська обласна державна адміністрація](#)).

Парк, де не тільки навчатимуться, але й працюватимуть ІТ-спеціалісти, студенти та викладачі вишу, створено завдяки спільним зусиллям інвесторів, керівництва Харківського національного університету радіоелектроніки та ХОДА. Під час відкриття наукового парку керівник області Ю. Світлична подякувала всім, хто долучився до реалізації цього амбітного проекту.

«Думаю, що ні в кого немає сумнівів, що Харків – це наукова та освітня столиця України. Ми завжди пишалися своєю базою та напрацюваннями, своєю історією. Але потрібно стимулювати як науковців, так і, звичайно, нашу молодь. Такі простори – майже 1500 квадратних метрів – повністю обладнані найсучаснішою технікою, із запровадженням нових технологій та нових ідей, розкривають нові можливості для наших студентів. Вони надзвичайно актуальні, адже креативні ідеї та інновації – це майбутнє нашої держави, шлях до розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку», – сказала Ю. Світлична.

Вона також нагадала, що лише минулого тижня [на Харківщині розпочав роботу Eō BusinessIncubator](#), де надаватимуть підтримку науковим стартапам, та відзначила, що відкриття подібних просторів уже стає буденним для регіону.

«Мені імponує те, що останнім часом у Харкові реалізуються яскраві та сучасні проекти, які надають можливість молоді знайти себе та відкрити нові проекти», – відзначила Ю. Світлична.

Ректор ХНУРЕ В. Семенець повідомив, що за 2 останні роки університет отримав 20 нових лабораторій. «Вони оснащені за рахунок фірм, які працюють на ринку ХНУРЕ. Таких фірм 29, і сьогодні 30-а фірма відкриває тут науковий парк», – сказав він.

«Синергія» – це перший науковий парк в Україні, який вступив до Міжнародної асоціації наукових парків – IASP (буквально на днях нам підтвердили членство). Тож ми представляємо Україну на міжнародному ринку», – відзначив директор Наукового парку «Синергія» В. Хачатрян.

Він наголосив, що науковий парк представлятиме можливість не лише для навчання. На його базі підтримку отримуватимуть стартапи, проводитимуться хакатони, діятиме клас робототехніки тощо.

Загалом на території наукового парку розмістилися 20 аудиторій, що обладнані сучасною технікою (iMac-аудиторії; Windows-аудиторії; аудиторії

з інтерактивними столами та шоломами віртуальної реальності тощо), мультимедійна лабораторія, лабораторії віртуальної реальності та робототехніки, хаб винахідників Також тут є сучасний кінотеатр для візуалізації розробок, конференц-зала, кафе, спортивна ігрова зона.

([вгору](#))

Додаток 16

08.04.2019

Smart Is The New Beauty: Українські жінки в науці

Нещодавно на порталі «JetSetter» та на сторінці інтернет-проекту «WOMO» було опубліковано інтерв'ю з ученими, які стали лауреатками української премії L'ORÉAL-ЮНЕСКО «Для жінок у науці». Серед них – двоє науковиць НАН України. Премія є частиною глобальної Програми L'ORÉAL-ЮНЕСКО «Для жінок у науці», започаткованої компанією L'ORÉAL у 1998 р. з метою заохочення молодих жінок до вибору професії науковця та відзначення талановитих жінок-науковців, які працюють в галузі природничих наук ([Національна академія наук України](#)).

Старший науковий співробітник Інституту фізичної хімії імені Л. В. Писаржевського НАН України кандидат хімічних наук Наталія Щербань працює в галузі фізичної хімії пористих речовин і матеріалів різної хімічної природи. Її робота включає розроблення наноструктур, дослідження їхніх фізико-хімічних властивостей, а також пошук галузей їхнього застосування. Принципова важливість досліджень Н. Щербань полягає в розробленні пористих матеріалів із регульованими властивостями для використання у важливих процесах сучасної хімічної та фармацевтичної промисловості, а також у пошуку нових каталізаторів задля забезпечення зменшення кількості відходів, уникнення забруднення планети металами. Розроблені нею матеріали вже проявили високу каталітичну активність при одержанні замінників цукру, синтезу складових харчових ароматів та парфумних основ, одержанні компонентів лікарських засобів, у тому числі таких, що мають антимикробну, протипухлинну, протизапальну активність тощо.

Н. Щербань дала пораду колегам, які лише починають будувати свою кар'єру: «Якщо хочеться миттєвого заробітку, то, звичайно, треба вибирати не науку, бо наука не дасть одразу високого прибутку. А якщо душа лежить до науки, то не слід сподіватися на миттєве отримання позитивних результатів, слід бути терплячою. Головне хотіти, працювати, старатися і любити свою роботу – і вона обов'язково принесе свої плоди». Науковиця відзначила, що найбільші складнощі в науковій роботі пов'язані з тим, що не вистачає обладнання для досліджень, іноді бракує навіть реактивів, які є досить дорогими. Мабуть, з огляду на це, грошову винагороду Н. Щербань планує витратити на наукові потреби: «Вже є домовленість, що в наступному році я буду проводити заплановане раніше дослідження і, відповідно, на це

потрібні певні кошти. Ще якась частина коштів піде на мою участь в одній престижній конференції».

Старший науковий співробітник Інституту математики НАН України кандидат фізико-математичних наук Олена Ванеєва спеціалізується у сфері застосування алгебраїчних методів у математичній фізиці, зокрема в симетрійному аналізі диференціальних рівнянь. Про свою роботу вона розповідає так: «Поль Дірак – нобелівський лауреат і один з творців квантової механіки казав: «Фізичний закон має бути математично красивим». Звісно, краса – це суб'єктивне поняття, проте математики погоджуються, що все-таки можливо визначити, чи є певний математичний об'єкт або теорія красивими. Одним із критеріїв краси є симетрія. Виявляється, що симетрію можна розглядати і як міру краси диференціальних рівнянь. Отже, я шукаю математично красиві рівняння серед інших можливих, а також розробляю нові підходи, які дозволяють розв'язати більш складні проблеми симетрійного аналізу та суміжних питань, зокрема знаходження законів збереження і точних розв'язків».

Тим, хто ще тільки починає свій поступ у науці, О. Ванеєва нагадує: «У більшості галузей науки питання гендеру вторинне, а професіоналізм – первинне. Колежанкам хотіла б порадишити працювати на такому рівні, щоб їхній професіоналізм не давав жодного шансу для сумнівів роботодавців або грантових комітетів». Свою винагороду науковиця планує також витратити на науку, а саме – поїздку на закордонну конференцію й офісну техніку для роботи.

Докладніше зі змістом обох інтерв'ю можна ознайомитись за посиланнями: <https://bit.ly/2J9uSNM>; <https://bit.ly/2VdlFWg>.

([вгору](#))

Додаток 17

02.04.2019

Історики не живуть сьогоднішнім. Інтерв'ю з Олександром Маєвським

У січні 2019 р. для порталу «Моя наука» літературознавиця, молодший науковий співробітник сектору слов'янських літератур Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України кандидат філологічних наук Тетяна Михайлова взяла інтерв'ю у наукового співробітника Інституту історії України НАН України кандидата історичних наук Олександра Маєвського, який розповів про успіх професійного історика, популяризацію науки, плагіат, роботу в архівах і про зміни до «Порядку користування документами Національного архівного фонду» ([Національна академія наук України](#)).

Наукова діяльність здебільшого не приносить «швидких» результатів, що не влаштовує більшість сучасної молоді, орієнтованої на здобуття швидкого успіху. О. Маєвський розповів, що його мотивують займатися наукою цікавість, жага до пізнання: «Коли починаєш займатися наукою,

добре усвідомлюєш, що високої фінансової винагороди за свою роботу не отримаєш. Тому фінансово-мотиваційний чинник взагалі відсутній. Для науковця найголовніше – пошук істини. Це і є основним рушієм».

На його думку, успіх вітчизняного історика – це визнання суспільством у більшій мірі, аніж колегами, оскільки досі стоїть питання взаємозв'язків та взаємопідтримки в спільноті українських науковців, що підштовхує максимально зосередитись на власному проекті. «Коли відкриваються великі можливості, ми хочемо реалізувати їх якомога швидше, взяти якомога більше. І губимо те, на чому потрібно чітко зосередитись сьогодні. А для істориків це дуже складно, тому що вони не живуть сьогоднішнім, а постійно «занурюються» у досліджуваний період», – зауважує О. Маєвський.

Дослідник також розповів про останні досягнення української науки на теренах історії: «Ми дійсно маємо, чим похизуватися. Вийшов вже 10 том Енциклопедії історії України, де абсолютно новий погляд на українську історію. А відділ історії України періоду Другої світової війни, у якому я, власне, і працюю, готує видання «Україна у Другій світовій війні. Енциклопедія». Усі відділи Інституту історії України НАН України мають велику кількість опублікованих досліджень. Останні роки (2017–2018 – прим. ред.) взагалі дуже продуктивні – вдалося видати багато монографій молодих учених, які є неймовірно цікавими. Наприклад, Тетяни Водотики «Культура підприємництва в містах Наддніпрянської України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)», Юлії Грищенко «Болгари в Україні 1920-х–1930-х рр.: між національними проектами влади й реаліями життя», Василя Кононенка «Модернізація Гетьманщини: проекти козацької адміністрації 1687–1764 рр.» і, як же тут не похизуватися, – моя, поки що перша (сміється), монографія «Політичний плакат і карикатура як засоби ідеологічної боротьби в Україні 1939–1945 рр.».

О. Маєвський також висловився щодо плагіату, змін до «Порядку користування документами Національного архівного фонду», необхідності популяризації наукових досліджень та міждисциплінарних зв'язків.

Із повним текстом інтерв'ю можна ознайомитись за посиланням: <https://bit.ly/2PP8WaW>.

(вгору)

Додаток 18

18.04.2019

Обиход Г., Бойко В.

Агломерації урботорурального типу як форма сучасного світового процесу урбанізації: розвиток та екологічна безпека

Формування агломерацій стає ключовим аргументом розвитку територій, забезпечує високу якість життя населення, створює комфортне середовище для розвитку бізнесу і підвищує конкурентоспроможність країни як єдиного цілого. Аналіз світового досвіду

підтверджує, що міські агломерації приходять на зміну місту як точковій формі розселення. Виробничі, трудові, культурні та науково-освітні зв'язки міських агломерацій забезпечують досить високий рівень розвитку продуктивних сил і сприяють формуванню якісно нових умов розвитку інноваційної економіки, а головне – більш високі темпи накопичення всіх видів капіталу, зосереджених в агломераціях. Навколо найбільших міст стрімко розвиваються цілі системи поселень, включаючи в орбіту безпосереднього впливу головних центрів економіки і культури країни все нові райони. На сучасному етапі в світі помітно посилюються процеси урбанізації, більше як 50 % населення планети проживає в агломераціях, створюється понад 80 % світового ВВП, і цей процес у майбутньому буде ще динамічнішим. За даними ООН до 2050 р. 70 % світового населення припадатиме на агломерації ([Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України](#)).

Міста з їх потужною соціально-економічною та інженерно-технічною інфраструктурою вважаються одним із головних факторів деградації довкілля. Вони є джерелом 80 % усіх викидів в атмосферу, однієї третини глобального обсягу забруднень навколишнього природного середовища, щорічно виробляючи до 3 млрд т твердих відходів. При цьому забруднюючий вплив простежується на відстані 50 км від них. У результаті міста змінюють довкілля і формують антропогенний ландшафт значних територій. Основними забруднювачами міського середовища є автотранспорт і промислові підприємства. Формування міських агломерацій відображає процес зростання і концентрації продуктивних сил, зосередження багатьох видів діяльності в найбільш ефективних для їх розвитку ареалах. Автономне місто не відповідає масштабам та інтенсивності цього процесу, що потребує більш широкої територіальної бази.

Перспективи пріоритетного розвитку агломерацій як просторової форми локалізації поселень визначаються тим, що, по-перше, вони є ядром системи розселення в регіоні, її опорним каркасом; по-друге, саме агломерації відіграють роль драйверів економічного зростання і територій з високим економічним потенціалом, взаємодією між поселеннями, що обумовлює синергетичний ефект, який впливатиме на забезпечення стійкого розвитку та рівень його логістизації.

Упродовж багатьох років і сьогодні урбанізація має вирішальне значення у формуванні моделей поширення населення у просторі й часі. Урбанізаційні процеси спричиняють соціо-еколого-економічну неоднорідність у функціонуванні території, значні міграційні потоки сільських мешканців до міст і, навпаки, збільшення ролі урборуральних систем в економічному розвитку держав та регіонів, посилення екологічних проблем і загроз як власне у містах, так і приміських зонах, значно впливають на прилеглі території.

За висновками вітчизняних (О. Попова) та зарубіжних (М. Флінн) фахівців, осучаснення цих процесів сприяє посиленню зв'язку між міськими

та сільськими підсистемами, що, у свою чергу, призводить до формування урборуральної системи, котра набуває ознак як міських, так і сільських утворень.

Перші прототипи сучасних урборуральних систем з'явилися у 1820 роках. у США, Канаді та країнах Західної Європи. Одним із їх раних типів є т. зв. міста-мануфактури (міста-фабрики, або Industrial-Age Company Towns) – компактні міста, утворені навколо невеликого промислового виробництва (наприклад, фабрики). У таких населених пунктах поєднувалось два типи життя – примітивний із сучасного погляду міський та сільський.

Виходячи з того, що місто, як і село, це складні системи, котрі поєднують три основні складові (природну, економічну та соціальну), дослідження урборуральних систем потрібно проводити з використанням системного підходу. Відповідно до основних його положень, місто і прилеглі сільські території варто уявляти і відображати як складну ієрархічну систему: першу – як урбаністичну, а другу – як руральну. Таким чином ці системи хоча і є досить складними та певною мірою самостійними, відіграють роль підсистем вищого рівня, а саме урборуральної території. Їхня складність обумовлена тим, що вони постійно перебувають у стані внутрішньої зміни і взаємозв'язку, відчуваючи при цьому вплив зовнішнього середовища і трансформуються в результаті впливу як внутрішніх (системних), так і зовнішніх (позасистемних) факторів.

Урбаністичні та руральні території мають певні спільні ознаки, на основі яких формується загальна структура урборуральної системи (рис. 1), для котрих характерна однакова основа, а саме природні екосистеми різного ступеня трансформації.

Рисунок 1 – Концептуальна схема структури урборуральної системи

Таким чином, урбанізовані та руральні території є складовими єдиної системи з різних позицій:

- екологічних – біосфери;
- соціально-економічних – системи розселення відповідно міського та сільського типу, національної економіки;
- територіально-адміністративних – адміністративних районів областей, регіонів, держави, як систем вищого рівня.

Одним з напрямів, у рамках якого можливий збалансований розвиток багатомільйонного міста і руральної території у просторі й часі, є екологічна безпека просторово-часових закономірностей взаємодії природи і суспільства. Об'єктом дослідження при цьому виступають складні системи – еколого-економіко-соціосистеми. Його екологічний аспект у цьому контексті виходить з того, що між природою і суспільством існують постійні протиріччя і завдання зводиться не стільки до пошуку їх причин, скільки до їх передбачення, зменшення і запобігання. Таке трактування дає змогу об'єднати підходи як природних, гуманітарних, так і технічних дисциплін для вирішення практичних завдань містобудування, територіального планування та природокористування урборурального типу, включаючи збереження й поліпшення якості навколишнього природного середовища, підвищення естетики ландшафтів.

Іншим перспективним напрямом у цій сфері є урбоекодіагностика території – вивчення процесів інтеграції та синтезу природних і соціальних явищ у міському організмі. Вона передбачає дослідження міста як єдиного цілого в усьому його різноманітті та взаємозалежності складових компонентів й елементів. Проведення урбоекодіагностики створює передумови для посилення процесів стійкості міських ландшафтів і об'єктів з метою досягнення збалансованого та екологічно безпечного розвитку урбанізованої території на довгострокову перспективу. За її результатом можна обґрунтувати напрями еколого-містобудівної політики і забезпечувати високу якість середовища для його населення (рис. 2).

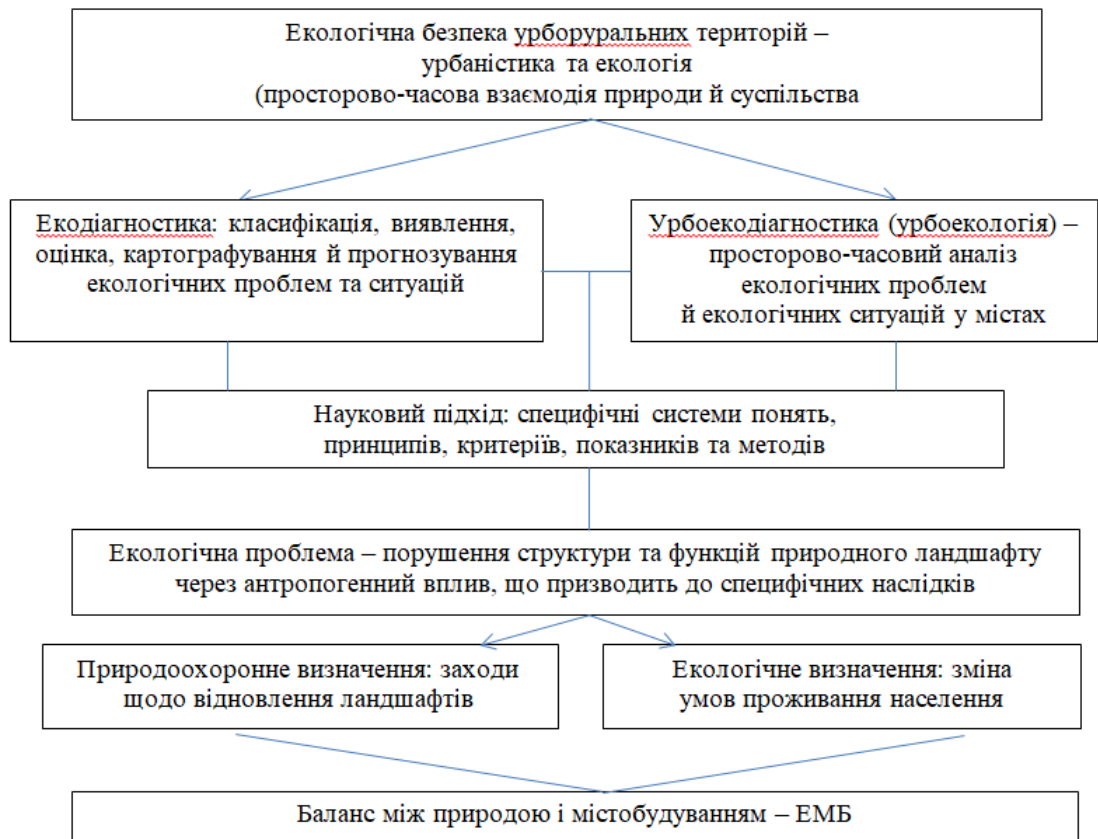

Рисунок 2 – Принципова схема структури екологічної безпеки урборуральних територій: концептуальна модель територіальної взаємодії природи й суспільства

Виходячи з цього, складність дослідження території урборуральної системи обумовлюється насамперед багатоаспектністю і багатомірністю як урбаністичної, так і руральної складових. Між підсистемами, компонентами та елементами цих складових постійно відбуваються взаємодії, котрі ускладнюють причинно-наслідкові зв'язки, а небезпечні екологічні процеси набувають синергетичного характеру. При стійкості двох систем вони збалансовані, тобто кожна складова протистоїть впливу іншої. У протилежному випадку відбувається проникнення однієї системи в іншу й перетворення її в нову систему, яка буде наділена певними не типовими для названих систем якостями та ознаками і виконуватиме нові функції.

([вгору](#))

Додаток 19

25.04.2019

Уряд затвердив перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій

Уряд на своєму засіданні 24 квітня ухвалив проект розпорядження «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій» ([Урядовий портал](#)).

Нормативний акт розроблено Міністерством культури України на виконання пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії» від 19 червня 2018 р. № 2458-VIII.

Документом визначено перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, відповідно до Національного класифікатора України. Перелік охоплює види економічної діяльності у сфері креативних індустрій на етапі створення креативного продукту у таких секторах: візуальне, сценічне, аудіальне, аудіовізуальне мистецтво; дизайн; література і видавнича діяльність; нові медіа та ІТ; архітектура й урбаністика; реклама, маркетинг і PR; бібліотеки, архіви та музеї; народні художні промисли.

Застосування переліку дасть змогу ідентифікувати креативні індустрії у структурі української економіки і створить передумови для отримання статистичної інформації щодо стану креативних індустрій. Оскільки креативні індустрії мають позитивний вплив на економіку, соціальну інтеграцію, гуманітарну сферу, використання переліку уможливить кількісне та якісне розуміння щодо внеску креативних індустрій у ВВП, працевлаштування, підприємницьку діяльність, децентралізацію, культурні та освітні процеси.

([вгору](#))

Додаток 20

24.04.2019

Яке майбутнє чекає на вітчизняний металургійний комплекс?

Науковці Академії – вчений секретар Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидат технічних наук В. Хаустов і старший науковий співробітник цієї ж установи кандидат економічних наук В. Венгер – долучилися до обговорення перспектив розвитку металургійної галузі в Україні, розгорнутого на сторінках газети Верховної Ради України «Голос України» ([Національна академія наук України](#)).

Сучасні тенденції економічного розвитку свідчать, що основою економіки розвинених країн залишаються базові галузі промисловості, серед них – і чорна металургія, продукцію якої – метал – завжди називали «хлібом індустрії». Про це йдеться у статті [«Металургія. Майбутнє галузі – ківш проблем?»](#), розміщеній у газеті Верховної Ради України «Голос України» (номер від 29 березня 2019 р.).

Ця публікація стала продовженням добірки матеріалів «Металургія: чи гартується вітчизняна сталь?», надрукованої 23 січня цього року на сторінках видання, викликавши велике зацікавлення експертів і спеціалістів, адже порушила надзвичайно важливе питання: яке майбутнє чекає на вітчизняний металургійний комплекс? До розмови з цієї теми долучились і науковці Академії – вчений секретар Інституту економіки та прогнозування НАН

України кандидат технічних наук В. Хаустов і старший науковий співробітник цієї ж установи кандидат економічних наук В. Венгер.

На думку вчених НАН України, розвиток вітчизняної металургійної галузі має відповідати світовим тенденціям та орієнтуватися на модернізацію металургійних підприємств. Для цього необхідно розробити державну програму модернізації та розвитку галузі. Серед її основних завдань, за переконанням експертів, необхідно виокремити такі:

- Оптимізація металургійних потужностей до прийнятних меж із урахуванням максимально можливого розширення внутрішнього ринку.

- Розроблення та реалізація інноваційної моделі розвитку галузі шляхом створення та впровадження у виробництво принципово нових наукоємних, ефективних, ресурсощадних і екологічно чистих технологій світового рівня.

- Розвиток внутрішнього ринку металопродукції, оскільки саме він є ключовим важелем для стабілізації та розвитку металургійної галузі країн в умовах погіршення світової кон'юнктури й посилення конкуренції на зовнішньому ринку.

Детально читайте у повній версії статті за посиланням:
<http://www.golos.com.ua/article/315388>.

([вгору](#))

Додаток 21

26.04.2019

Сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена підсумкам діяльності НАН України у 2018 році

25 квітня 2019 р. в Києві відбулася річна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, під час якої було представлено отримані минулого року результати фундаментальних і прикладних досліджень НАН України з широкого спектра галузей наукових знань та практичних застосувань, а також обговорено питання забезпечення наукового й інноваційного розвитку, місця і ролі науки в українському суспільстві, участі НАН України у вирішенні актуальних проблем, які постають перед суспільством і державою, й обговорено напрями подальшого вдосконалення діяльності НАН України ([Національна академія наук України](#)).

У заході взяли участь члени НАН України, наукові працівники, делеговані трудовими колективами наукових установ Академії, представники органів державної влади та наукової громадськості, журналісти засобів масової інформації.

Сесію відкрив Президент Національної академії наук України академік Б. Патон, який звернувся до присутніх зі вступним словом

[Вітання учасникам сесії від Голови Верховної Ради України Андрія Парубія](#) оголосив його радник А. Малик.

Потому академік Б. Патон виступив із доповіддю про підсумки діяльності Національної академії наук України у 2018 р. та завдання на наступний період.

Він, зокрема, нагадав, що минулий 2018 р. був насичений численними заходами з нагоди 100-річного ювілею Академії. Водночас науковці НАН України продовжували активний науковий пошук. «За багатьма сучасними напрямками отримано вагомі результати фундаментальних і прикладних досліджень. І результати дійсно світового рівня. Значні зусилля докладалися для наукового забезпечення вирішення актуальних для нашої країни проблем, впровадження перспективних розробок у реальний сектор економіки та соціальну сферу, зміцнення обороноздатності та безпеки держави», – сказав Президент Академії, зазначивши, що пріоритетна увага у 2018 р. приділялась «оборонній» тематиці, насамперед виконанню цільової науково-технічної програми НАН України «Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави». Зараз спільно з Воєнно-науковою радою Збройних сил України підготовлено переліки наукових досліджень і розробок установ Академії, які пропонується включити до державного оборонного замовлення на 2019-2021 рр.

Як зазначив доповідач, особливістю звітного року стало завершення першого п'ятирічного етапу реалізації Концепції розвитку Національної академії наук на 2014-2023 рр., покликаної забезпечити вдосконалення та реформування основних напрямів діяльності НАН України. Президія Академії на своєму засіданні 10 квітня 2019 р. розглянула результати реалізації зазначеної Концепції та визнала їх в основному успішними, хоча не всі передбачені заходи було виконано якісно, в повному обсязі та у визначені строки, що пов'язано передусім із хронічним недофінансуванням Академії, недостатнім рівнем підтримки її діяльності з боку держави. Академік Б. Патон також наголосив на принципово важливому здобутку від реалізації Концепції розвитку Академії – підтвердженні новим Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» статусу Національної академії наук як вищої наукової організації України, що покладає на вчених Академії велику відповідальність за наукове забезпечення інноваційного розвитку держави.

За словами академіка Б. Патона, наразі необхідно чітко визначити пріоритетні науково-технічні напрями та напрями інноваційної діяльності НАН України. «Перелік таких напрямів, на нашу думку, має бути обмежений тими, що життєво важливі для держави і в реалізації яких наші установи можуть відігравати провідну або принаймні вагому роль. Разом з тим визначення таких пріоритетів стримується відсутністю досі державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності. Підкреслю – йдеться саме про єдину стратегію, а не окремі розрізнені документи. І дуже важливо, щоб така державна стратегія була узгоджена з урядовими стратегічними документами щодо напрямів економічного розвитку, промислової політики тощо», – наголосив він.

На сьогодні існує чимало гострих для нашої країни питань, розв'язання яких потребує як науково обґрунтованих пропозицій, так і вагомого наукового супроводу. Невід'ємною складовою наукового забезпечення вирішення актуальних проблем державного та суспільного розвитку є, за словами академіка Б. Патона, науково-експертна діяльність НАН України. 2018 р. за запитами чи замовленнями державних органів і органів місцевого самоврядування вчені Академії надали понад 2300 інформаційно-аналітичних довідок, експертних висновків, рекомендацій і пропозицій.

Академік Б. Патон торкнувся у своїй доповіді й кадрових питань діяльності НАН України. Так, він підкреслив, що посиленої уваги потребує створення необхідних умов для кар'єрного зростання молодих науковців. Крім традиційних форм підтримки наукової молоді, за результатами конкурсу, започаткованого 2018 р., в Академії були створені й отримали цільове фінансування 10 лабораторій і 20 груп під керівництвом висококваліфікованих молодих учених, які мають досвід міжнародної співпраці та стажувалися за кордоном.

Минулоріч відбулося певне осучаснення експериментальної бази досліджень, здійснюваних ученими НАН України. У 38 наукових установ Академії закуплено нові та модернізовано вже наявні унікальні прилади, а також кластери академічної грид-інфраструктури на загальну суму понад 85 млн грн. Поширилося застосування сучасних інформаційних технологій і систем високопродуктивних обчислень, що суттєво посприяло підвищенню якості й ефективності наукових досліджень. Було також розпочато створення прототипу хмарної інфраструктури відкритої науки, гармонізованої з аналогічною європейською інфраструктурою.

Як поінформував академік Б. Патон, у 2018 р. обсяги фінансування НАН України із загального фонду держбюджету зросли на 38 % порівняно з 2017 р. Це було пов'язано насамперед із започаткуванням бюджетної програми «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень», головною особливістю якої є цільова й адресна спрямованість відповідних видатків. Тобто наукові установи Академії отримують кошти для проведення пріоритетних досліджень тими своїми підрозділами, які за результатами експертного оцінювання їхньої наукової діяльності отримали найвищу категорію. «Завдяки запровадженню нової методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ і бюджетної програми з підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень почала формуватися, по суті, нова модель фінансування наукової діяльності Академії. Цю модель необхідно в наступний період розвивати та удосконалювати», – наголосив академік Б. Патон. Крім того, він нагадав, що презентація результатів виконання цієї бюджетної програми, котра відбулась у лютому 2019 р., засвідчила досить високу ефективність використання бюджетних коштів за всіма передбаченими напрямами цього використання.

На завершення доповіді Президент Академії підкреслив, що необхідно всіма засобами сприяти утвердженню суспільної думки щодо важливості

науки для вирішення сучасних проблем країни, щодо вагомості ролі, яку відіграють у цьому вітчизняні вчені. «Будемо сподіватися, що така суспільна думка вплине на державну політику», – сказав він насамкінець.

У межах обговорення звітної доповіді виступили перший заступник директора Інституту проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича НАН України академік С. Фіртост, директор Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України академік А. Гольцев, генеральний директор Акціонерного товариства «Турбоатом» В. Суботін, заступник Міністра освіти і науки України М. Стріха, президент Державного підприємства «Антонов» О. Донець, генеральний директор Науково-виробничого об'єднання «Павлоградський хімічний завод» член-кореспондент НАН України Леонід Шиман, академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України академік М. Жулинський, голова Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України, голова Ради директорів Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України академік В. Семиноженко, член Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, завідувач відділу клітинної біології і біотехнології Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України член-кореспондент НАН України А. Ємець, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, голова Науково-видавничої ради НАН України академік Я. Яцків, директор Інституту гідромеханіки НАН України академік В. Грінченко, директор Інституту законодавства Верховної Ради України академік О. Копиленко, директор Інституту проблем машинобудування імені А. М. Підгорного НАН України член-кореспондент НАН України А. Русанов.

По завершенні обговорення Загальні збори НАН України одноголосно схвалили «Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2018 році», прийнявши відповідну постанову.

Під час зібрання відбулося також [урочисте вручення Золотої медалі НАН України імені В.І. Вернадського, яку за підсумками конкурсу 2018 року присуджено академіку Олексію Онищенку – за видатні досягнення в галузі дослідження і популяризації національної наукової спадщини та професору Міхаелю Мозеру \(Австрія\) – за видатні досягнення у галузі україністики і соціолінгвістики.](#)

Було також вручено дипломи лауреатам премій імені видатних учених України.

Більше світлин – [у фотоальбомі на Facebook-сторінці Академії.](#)

Додаткові матеріали:

[ЗВІТНА ДОПОВІДЬ](#)
[ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЙ](#)
[КНИГА «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ У 2018](#)
[РОЦІ»](#)

([вгору](#))

19.04.2019**Другі Філософські читання пам'яті Мирослава Поповича**

12 квітня 2019 р. в Інституті філософії імені Г. С. Сковороди НАН України відбулися Другі Філософські читання пам'яті академіка Мирослава Поповича. У читаннях взяли участь представники більшості провідних філософських інституцій України – НАН України, НАПН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Київського міжнародного інституту соціології, МАУП, КПІ, Черкаського державного технологічного університету, Національного транспортного університету. Цьогорічні читання були присвячені одній з провідних тем у творчості М. В. Поповича – філософії свободи ([Національна академія наук України](#)).

Пленарне засідання почалося з вітального слова академіка НАН України В. Смолія, яке зачитав директор Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України член-кореспондент НАН України А. Єрмоленко. На початку читань були презентовані видання: книга М. Поповича «Філософія свободи» та збірник статей «Філософські діалоги 2018. Бути людиною (пам'яті Мирослава Поповича)», підготовлені за результатами Перших читань.

Першим з доповіддю виступив директор Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України член-кореспондент НАН України А. Єрмоленко, який акцентував увагу на цінностях свободи та відповідальності у філософії М. Поповича. Програмна доповідь охопила множину вимірів творчості та історії життя М. Поповича. Професор кафедри Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, академік Національної академії мистецтв України В. Скуратівський у своїй видовищній доповіді звернувся до окремих епізодів життя М. Поповича, яскраво проілюструвавши його чутливість до теми свободи і відповідальності людини у радянський період та за доби Незалежності. Історичного контексту біографії видатного філософа торкнувся і голова правління товариства «Знання» член-кореспондент НАПНУ, В. Кушерець, який змалював історію України ХХ століття як Голгофу українського народу.

Старший науковий співробітник відділу історії філософії України Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктор філософських наук С. Йосипенко у своїй доповіді про свободу та тоталітаризм звернувся до інтелектуальної біографії М. Поповича. Тема свободи надалі була продовжена у доповіді провідного наукового співробітника Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктора філософських наук С. Пролєєва, який поставив проблему свободи у протистоянні між публічністю та демагогією, практиками, які дуже часто плутають. Завідувач відділу логіки та методології науки Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктор філософських наук Т. Гардашук

актуалізувала тему академічних свобод, долучившись до сучасних дискусій про реформу освіти та науки. Нарешті, пленарне засідання завершилось виступом провідного наукового співробітника відділу філософської антропології Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктора філософських наук В. Загороднюка, який розкрив контрверзу лібералізм – соціал-демократія в творчості М. Поповича.

Друга частина читань відзначилась низкою цікавих доповідей. Професор кафедри теоретичної і практичної філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор філософських наук М. Бойченко розповів про становлення феномену інтелектуалів у незалежній Україні, яскравим зразком та прикладом якого була і є постать М. Поповича. Професор кафедри теоретичної і практичної філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор філософських наук В. Кебуладзе у яскравій доповіді звернувся до відношення свободи, безпеки та солідарності, поставивши низку сучасних актуальних питань. Ю. Іщенко розповів про особливості дискурсу філософії історії.

Дуже цікаву доповідь виголосила старший науковий співробітник відділу логіки і методології науки Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України кандидат філософських наук Н. Вяткіна, розповівши про неопублікований твір М. Поповича про Туран, історію та культуру тюркських народів.

Незважаючи на довгу та плідну працю, багато питань залишились невисвітленими, що вкотре підкреслює багатогранність особи Мирослава Володимировича та надзвичайну широту його поглядів. Підсумовуючи, можна стверджувати, що читання пам'яті М. Поповича уже стали доброю традицією, яка неодмінно буде продовжена у майбутньому.

([вгору](#))

Додаток 23

Зернецька О., Вітер І.

Виникнення нових та трансформація традиційних цінностей в умовах глобалізації

16 квітня 2019 р. у Державній установі «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України» була проведена традиційна Міжнародна наукова конференція. Тема цього року: «Еволюція цінностей в умовах глобалізації» ([Центр досліджень соціальних комунікацій](#)).

З вітальним словом виступив директор Державної установи «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України А. Кудряченко. У вступному слові він наголосив на актуальності теми конференції, важливості її дослідження за умов глобалізації та появи п'ятого покоління зв'язку й зазначив, що проблему

цінностей вже кілька років успішно розробляє відділ глобальних і цивілізаційних процесів, який виступив ініціатором конференції.

<...> У конференції взяли участь представники Інституту всесвітньої історії НАН України, науковці академічних установ – Інституту історії України НАН України, Інституту соціології НАН України, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Державної установи «Інститут економіки і прогнозування НАН України», «Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва» НАН України, Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, а також апарату Президії НАН України та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національного інституту стратегічних досліджень, Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка, НДІ праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України та НАН України. В конференції також взяли участь викладачі та науковці Національної академії державного управління при Президентові України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, представники регіональних закладів вищої освіти – Запорізького національного університету та Навчально-наукового інституту історії, міжнародних відносин і соціально-політичних наук Луганського національного університету імені Тараса Шевченка <...> Особливо варто відзначити участь у заході зарубіжних гостей – представників Інституту іноземної філології Університету Яна Кохановського (Польща), Інституту журналістики Білоруського державного університету (Білорусь), Варшавського університету (Польща) та Інституту слов'янської філології Університету Марії Кюрі-Складовської (Польща).

<...> Завдяки ємній тематиці конференції на ній було проаналізовано формування нової цивілізаційної парадигми розвитку людства в цей період глобалізації; розглянуто трансформацію ціннісних систем за умов глобалізації та її вплив на напрями розвитку суспільств; проаналізовано сучасні глобальні загрози як фактор формування спільних цивілізаційних соціально-економічних цінностей та єдиного соціокультурного простору; розглянуто еволюцію європейських цінностей за умов глобалізації; показано цінність комунікацій та комунікаційних технологій в епоху глобалізації; підкреслено роль екологічної етики та культури у становленні цінностей сучасного суспільства; визначено пріоритети соціально-економічного, політичного та культурного розвитку за умов трансформації системи цінностей. У результаті доповідей учасників конференції, поставлених питань та жвавої дискусії, яка точилася протягом роботи конференції, сформувалися нові підходи до досліджуваної проблеми, виявлені сильні та слабкі місця та напрями подальших наукових пошуків.

([вгору](#))

15.04.2019

IX Міжнародна науково-практична конференція з культури безпеки АЕС

9-10 квітня 2019 р. у Києві проходила IX Міжнародна науково-практична конференція з культури безпеки АЕС. У конференції взяли участь представники: ДП НАЕК «Енергоатом» та атомних станцій України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Державної інспекції ядерного регулювання України, ДП ДНТЦ ЯРБ, ДНІЦ СКАР, ІПБ АЕС НАН України та ін. Закордонні організації були представлені фахівцями Всесвітньої асоціації організацій, експлуатуючих атомні електростанції (ВАО АЕС), Представництва ЄС в Україні, Спільного офісу підтримки Єврокомісії в Києві, Інституту енергетичних технологій Норвегії (IFE), Інституту ядерних досліджень Ржеж Чехії, Шведського кваліфікаційного центру АВ, АЕС «Козлодуй» Болгарії, Державного підприємства «Білоруська АЕС», Представництва корпорації Toshiba в Україні та ін. ([Інститут проблем безпеки атомних електростанцій НАН України](#)).

На конференції були розглянуті питання щодо:

- впровадження та вдосконалення принципів культури безпеки під час експлуатації енергоблоків атомних електростанцій;
- оцінки поточного рівня культури безпеки на АЕС;
- проведення аналізу стану, тенденцій розвитку культури безпеки, вдосконалення організації та процесів управління, пов'язаних з безпекою АЕС;
- управління персоналом, впливу людського фактору на безпеку АЕС;
- ознайомлення з міжнародним досвідом з удосконалення процесів управління, пов'язаних з безпекою АЕС;
- розвитку законодавчого та нормативного забезпечення функціонування системи управління та формування культури безпеки на АЕС;
- підведення підсумків діяльності з розвитку культури безпеки на АЕС.

Доповіді були представлені на тематичних секціях:

- Безпека – це цілеспрямоване навчання. Управління персоналом, вплив людського чинника на безпеку АЕС.
- Безпека підтримується в усіх видах діяльності. Забезпечення і підвищення рівня безпеки АЕС (у світлі підвищення культури безпеки).
- Лідерство проявляється в питаннях безпеки. Безпека підтримується в усіх видах діяльності.

У роботі конференції взяли участь фахівці ІПБ АЕС НАН України Борисенко В., Талерко М., Прістер Б., Годун Р., які виступили з доповідями:

- Аналіз реалізації принципів культури безпеки при впровадженні сучасних систем контролю та діагностики на ВВЕР-1000.

- Підвищення ефективності аварійного реагування на важку аварію в зонах впливу АЕС шляхом превентивного комплексного радіоекологічного районування території.

- Заходи, що підвищують рівень забезпечення ядерної безпеки НБК «Арка».

За результатами конференції її учасники прийняли звернення до працівників галузі, в якому наголошено на пріоритетах принципів культури безпеки як одному з фундаментальних принципів забезпечення безпеки АЕС, а підвищення рівня культури безпеки розглядається як комплексна задача безперервного вдосконалення галузі.

([вгору](#))

Додаток 25

02.05.2019

Міжнародний науковий симпозіум «Інтелектуальні рішення»

15–20 квітня 2019 р. на базі Державного вищого навчального закладу (ДВНЗ) «Ужгородський національний університет» (УжНУ) відбувся Міжнародний науковий симпозіум «Інтелектуальні рішення», організаторами якого стали МОН України, Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ([Національна академія наук України](#)).

В рамках Симпозіуму були проведені ІХ Міжнародна школа-семінар «Теорія прийняття рішень» та V Міжнародна науково-практична конференція «Обчислювальний інтелект (результати, проблеми, перспективи)».

Розвиток комп'ютерної математики, штучного інтелекту та інформаційних технологій обумовлюють перехід на новий ступінь розвитку теорії прийняття рішень і підходів до використання її результатів на практиці. Розгляд окремих проблем і методів їх вирішення замінюється системним дослідженням процесів і об'єктів, залученням і взаємопроникненням знань із різних наукових дисциплін, чим, зокрема, пояснюється об'єднання під егідою Міжнародного наукового симпозіуму «Інтелектуальні рішення» школи-семінару «Теорія прийняття рішень» та конференції «Обчислювальний інтелект».

Відкрив симпозіум проректор УжНУ з наукової роботи доктор фізико-математичних наук І. Студеняк, який побажав учасникам плідної праці, зауваживши, що колектив та керівництво раді бачити гостей в стінах університету.

Декан математичного факультету кандидат економічних наук М. Повідайчик привітав учасників заходу та додав, що конференція стала доброю традицією, адже ще з 2002 р. збирає в Ужгороді провідних фахівців у

цій галузі. Одне з головних завдань симпозиуму, на його думку, полягає у професійній підготовці молодих учених.

У відкритті симпозиуму взяв участь вчений у галузі автоматичних систем управління, професор Інституту прикладного системного аналізу (НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського») Ю. Зайченко. Він відзначив, що йому приємно брати участь у такому представницькому форумі й побажав присутнім творчої роботи, цікавих дискусій і нових наукових зв'язків.

Завідувач відділу Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, професор КНУ ім. Т. Шевченка доктор технічних наук Л. Гуляницький передав учасникам симпозиуму вітання від київських колег, зокрема, дирекції Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, а також зазначив: «Наука має синергетичний, системний підхід і міждисциплінарний характер. Тому об'єднання двох відомих наукових заходів під «парасолькою» симпозиуму є логічним та продуктивним».

Долучився до вітань і співголови оргкомітету симпозиуму завідувач кафедри інтелектуальних та інформаційних систем Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор технічних наук В. Снитюк та професор УжНУ доктор технічних наук М. Маляр, які висловили сподівання на плідну працю та розвинули думку, чому науковці вирішили об'єднатися для проведення цього заходу.

Робота симпозиуму проходила за такими основними напрямками:

- методологічні основи теорії прийняття рішень;
- математичні моделі та методи підтримки прийняття і оптимізації рішень та їх застосування;
- інтелектуальні системи та інформаційні технології підтримки прийняття рішень;
- теоретичні та методологічні аспекти інтелектуальних обчислень;
- прикладні застосування інтелектуальних обчислень;
- методологічні засади та програмні системи електронної освіти.

Було заслухано 14 пленарних доповідей, а також 38 секційних в рамках Міжнародної школи-семінару «Теорія прийняття рішень» та 41 секційну – в рамках Міжнародної конференції «Обчислювальний інтелект».

В роботі симпозиуму взяли участь науковці та викладачі з більшості областей України, а також науковці з Австрії, Азербайджана, Канади, Молдови, Угорщини, Словаччини та Франції <...> Участь у Симпозиумі широкого кола науковців, зокрема, в сфері оптимізації, математичного моделювання, обчислювальної математики, диференціальних рівнянь, теорії ймовірності, математичної економіки, матиме синергетичний ефект і сприятиме вирішенню багатьох нагальних питань теорії прийняття рішень та обчислювального інтелекту, а також проблем застосування розробленого і апробованого математичного апарату в різних прикладних сферах.

Як вітчизняні, так і зарубіжні науковці відзначили високий науковий рівень зроблених доповідей та важливість прикладних результатів і

висловили побажання продовжити проведення подібних зібрань у майбутньому.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://mediacenter.uzhnu.edu.ua> (вгору)

Додаток 26

26.04.2019

Наші люди – золото найвищої проби

25 квітня на загальних зборах Національної академії наук України академік НАН України Олексій Семенович Онищенко – філософ, культуролог, соціолог, історик, організатор науки і громадський діяч, радник Президії НАН України (з 2015 р. й дотепер) був нагороджений Золотою медаллю імені В. І. Вернадського НАН України за видатні досягнення у галузі дослідження і популяризації національної наукової спадщини ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Золота медаль імені В. І. Вернадського є найвищою відзнакою Національної академії наук України, яка присуджується за видатні досягнення в галузі природничих, технічних та соціогуманітарних наук, наукові праці, відкриття та винаходи, що мають важливе наукове і практичне значення. Медаль заснована в 2003 р. на честь першого президента Академії – видатного вченого, академіка Володимира Івановича Вернадського.

І хто ж, як не Олексій Семенович Онищенко, своєю відданістю обраній справі і своєю діяльністю, тісно пов'язаною з іменем і спадщиною Вернадського, є достойником цієї нагороди! Понад двадцять років, з 1992 по 2013, він очолював Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського, нині – почесний генеральний директор НБУВ. За ті роки НБУВ досягла значних успіхів у розвитку функцій національної бібліотеки, і його справу продовжують люди, серед яких чимало учнів Майстра. Високу оцінку заслужили праці вченого в галузі розвитку духовної культури, світогляду особи, способу життя, науково-технічної революції, філософсько-соціологічних проблем еволюції масової свідомості, соціології релігії, історії релігій в Україні. Йому належить вагомий внесок у розвиток теорії та практики бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, архівознавства, документознавства, а також науково-дослідних і науково-організаційних робіт, що сьогодні поєднуються в комплексі бібліотечних та архівних наук.

О. С. Онищенко є автором понад 600 наукових праць, у тому числі 40 монографій. Брав участь у розробці концепцій ідеології державотворення, формування інформаційного, громадянського суспільства, реформи політичної системи, державної інформаційної політики, розвитку гуманітарної сфери, у підготовці щорічних національних доповідей з актуальних проблем соціально-економічного, суспільно-політичного та культурного розвитку України.

Під його науковим керівництвом і за його участі видано фундаментальні праці з проблем соціогуманітаристики, формування вітчизняного інформаційного середовища, історії Національної академії наук, бібліотечної справи в ХХ ст., Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Особливий внесок належить О. С. Онищенко у роботі Комісії НАН України з розробки наукової спадщини В.І.Вернадського, проведенні щорічних читань, присвячених В. І. Вернадському, та підготовці фундаментальної ювілейної серії «Вибраних праць академіка В. І. Вернадського» під егідою НАН України, виданні декількох томів серії, в тому числі томів «В. І. Вернадський і Україна», «Листування В. І. Вернадського з українськими вченими» та «В. І. Вернадський. Бібліографія». Активно опікується академік і підготовкою серії видань до 100-річного ювілею НАН України, в тому числі «Національна академія наук України: 1918–2018», «Керманіч української науки: життєвий шлях Б. Є. Патона» тощо.

А про організаторський хист, людяність, душевність недавнього керманіча НБУВ усі, хто з ним працював, можуть розповідати дуже багато. Тож увесь колектив «Вернадки» щиро й сердечно вітає академіка Онищенка, нашого батька, колегу й друга, нашого дорогого Олексія Семеновича з цією високою відзнакою! Шануємо, цінуємо й пишаємось Вами!

([вгору](#))

Додаток 27

10.04.2019

Відбулися Парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» (відео)

Перший заступник Голови Верховної Ради І. Геращенко відкрила Парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

І. Геращенко поінформувала, що слухання підготував Комітет з питань науки і освіти. До участі запрошені: народні депутати, представники Кабінету Міністрів, центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій і обласних рад, Національної академії наук України, національних галузевих академій науки, закладів освіти та наукових установ, роботодавців, громадських освітянських і студентських організацій.

Головуюча ознайомила з регламентом засідання і запросила до виступу із основною доповіддю Міністра освіти і науки України Л. Гриневич.

Л. Гриневич наголосила, що розвиток людського капіталу – це надзвичайно важлива тема і «одна з першочергових цілей, про які йдеться у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року».

Вона повідомила: «За індексом людського розвитку ООН, одним із критеріїв якого є доступ до знань, Україна належить до групи високого рівня

і посідає 88 місце серед 189 країн. Звіт про людський капітал Всесвітнього економічного форуму в якому розраховується глобальний людського капіталу ставить Україну на 24 місце серед 130 країн. Для порівняння, у 2015 році країна займала 31-у сходинку».

Міністр звітувала про стан освітньої галузі на усіх рівнях: від початкової і до вищої освіти, а також про хід і результати реформ.

Водночас, з метою самореалізації людей, Л. Гриневич закликала: розвивати ринок праці, національний бізнес – вкладати кошти в Українські інновації, державу – створювати податкові стимули. «Коли ми навчили, дали освіту, захистили, коли люди завершили аспірантуру-докторантуру, після того, як в них держава Україна вклала стільки коштів, і вони отримали хорошу освіту, яку визнають всі індекси, можна вкрати їхнє майбутнє, якщо не дати їм можливості самореалізуватися в цій країні. І при цьому можна вкрати майбутнє України», – наголосила Міністр.

Із співповіддю виступив перший заступник голови Комітету з питань науки і освіти О. Співаковський, який наголосив на важливості проведення таких слухань. «Ми повинні розуміти – де є погане, а де є гарне. Що зроблено? Що не зроблено? Що потрібно зробити? Де є тренди, на які ми повинні дати відповідь? Бо ця відповідь – це філософія подальшого розвитку нашої освіти», – зазначив О. Співаковський.

Він наголосив, що за останні чотири роки дуже багато зроблено у сфері освіти, однак, слід розуміти, що, згідно з останніми трендами, «основна битва майбутнього – битва за людський інтелект».

Перший заступник голови Комітету окреслив конкретні рекомендації та завдання на майбутнє.

Головуюча надала слово директору Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України академіку Е. Лібановій, яка виклала погляд науковців на реформування освітньої галузі і розвиток людського потенціалу країни.

Виступаючи на засіданні, представник Президента України у Верховній Раді І. Луценко розповіла про комплексний підхід – зміни у всіх суспільних галузях з метою збалансованого розвитку людського капіталу.

Заступник Голови Верховної Ради О. Сироїд запросила до слова Міністра культури України Є. Нищука.

Він відзначив, що відбувається переосмислення освітніх підходів у світі і, зокрема, невід'ємною складовою освіти стає мистецтво. Міністр окремо зупинився на проблемах мистецької освіти і перспективах їх вирішення.

З трибуни Парламентських слухань виступили також: голова Профспілки працівників освіти і науки України О. Чабан, президент Національної академії педагогічних наук України В. Кремень, голова Комітету з питань охорони здоров'я О. Богомолець, заступник голови Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Д. Силантьєв, голова Комітету з питань промислової політики та підприємництва В. Галасюк, представник Уповноваженої Верховної Ради з

прав людини у питаннях дотримання соціально-економічних та гуманітарних прав О. Степаненко, представники Інституту економіки та прогнозування НАН України, Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, національних галузевих академій науки, Федерації роботодавців України, Державної служби зайнятості, закладів освіти та наукових установ, роботодавців, громадських освітянських і студентських організацій.

Учасники засідання говорили про необхідність: збільшення фінансування сфери освіти; покращення доступності навчання, зокрема, для дорослих; розвитку інклюзивності і гендерної рівності; реформи професійно-технічної освіти; стимулювання розвитку ринку праці; гармонізації розвитку економіки і людського капіталу; створення молодіжної інфраструктури на місцях; покращення профорієнтації; розвитку мережі дошкільної та шкільної освіти; забезпечення освіти з прав людини; популяризації робочої освіти.

Із заключним словом на Парламентських слуханнях виступив перший заступник голови Комітету з питань науки і освіти О. Співаковський, який подякував усім, хто готував та брав участь у їх роботі.

«Людський капітал – достатньо складна і динамічна абстракція, яка визначає ключовий елемент розвитку нації, держави і її економіки, добробуту громадян, визначає як сукупність життєвих, духовних та професійних компетентностей громадян, які забезпечують сталий розвиток країни у її основних проявах. Проблема створення, збереження і розвитку людського капіталу та вимірювання відповідних трендів, сьогодні є не просто актуальною, а в умовах України, на мій погляд, є питанням національної безпеки», – сказав О. Співаковський, підсумовуючи засідання.

Серед ключових моментів він назвав створення мотивації для того, щоб молодь залишалася в країні, створювала бізнес, дім та родини. «Тому вчитель, як джерело освіченості майбутнього України повинен мати гідну зарплату, а молода людина – доступ до фінансових ресурсів, які забезпечать їй достойну освіту та гідне життя», – наголосив народний депутат.

Він також пообіцяв, що Комітет відпрацює всі зауваження і рекомендації, які прозвучали в ході Парламентських слухань, і Верховна Рада затвердить їх позитивним голосуванням.

Закриваючи засідання, заступник Голови Верховної Ради О. Сироїд наголосила на важливості проведеної дискусії і необхідності більше часу відводити на виступи представників з народу, а не влади.

* * *

Згідно з підготовленим Комітетом з питань науки і освіти проектом резолюції за підсумками парламентських слухань на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки», вироблено конкретні рекомендації Верховній Раді, Кабінету Міністрів, профільним міністерствам, силовим структурам, НАН України, місцевій владі і керівникам навчальних закладів у сфері дошкільної, повної загальної середньої та вищої освіти, а також освіти дорослих і позашкільної освіти.

Окремими пунктами в Резолюцію внесено питання: забезпечення ефективного використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти і науки; забезпечення якісним харчуванням у закладах освіти; подолання дисбалансу між підготовкою кваліфікованих робітників і фахівців з вищою освітою та потребами ринку праці; ключові проблеми у сфері науки та інноваційної діяльності.

[Відео 1](#); [Відео 2](#); [Відео 3](#); [Відео 4](#); [Відео 5](#); [Відео 6](#); [Відео 7](#).
([вгору](#))

Додаток 28

24.04.2019

Рейтинг університетів за показниками Scopus 2019 року

У квітні 2019 року сайтом [Освіта.ua](#) здійснено наукометричний моніторинг суб'єктів науково-видавничої діяльності України за показниками бази даних [SciVerse Scopus](#), на підставі якого складено рейтинг українських закладів вищої освіти ([Освіта.ua](#)).

Результати рейтингу вищих навчальних закладів базуються на показниках бази даних Scopus, що є інструментом для відстеження цитованості наукових статей, які публікуються навчальним закладом або його співробітниками. База даних Scopus постійно індексує понад 20 тис. наукових журналів та сотні книжкових серій.

Станом на квітень 2019 р. до бази даних Scopus включено 166 заклади вищої освіти України, що на 4 навчальні заклади більше ніж у [квітні 2018 р.](#)

У рейтинговій таблиці вищі навчальні заклади України ранжовані за індексом Гірша – кількісним показником, що базується на кількості наукових публікацій і кількості їх цитувань.

Згідно з даними рейтингу, найвищий індекс Гірша серед [університетів України](#) мають Київський національний університет ім. Шевченка – 89 (84 у рейтингу 2018 р.), Харківський національний університет ім. Каразіна – 70 (65) та Чернівецький національний університет ім. Федьковича – 61 (54), що посунув з третьої сходинки Львівський національний університет ім. Франка – 60 (55).

Як і у минулому році, п'яту сходинку посів Одеський національний університет ім. Мечникова 60 (53).

Також не змінили свої позиції у порівнянні з минулим роком НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» із показником 54 (49), Донецький національний медичний університет із індексом 46 (43) та Дніпропетровський національний університет ім. Гончара із показником 43 (40), що посіли відповідно шосте, сьоме та восьме місце.

На дев'яту сходинку піднявся НТУ «Харківський політехнічний інститут», що має у своєму активі 43 пункта за індексом Гірша.

Замикає першу десятку Національний університет «Львівська політехніка» із індексом Гірша 42.

([вгору](#))

18.04.2019

Комітет з питань науки і освіти рекомендує Верховній Раді прийняти за основу зміни до законодавства щодо імплементації окремих положень законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності

Комітет з питань науки і освіти на своєму засіданні розглянув проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації окремих положень законодавства Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності» (№ [9385](#)) ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

Відповідно до пояснювальної записки, метою законопроекту є «узгодження положень законодавства України у сфері охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки і торговельні марки з правом Європейського Союзу, та імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони».

Проект закону спрямований на «створення оптимальної, якісної та ефективної державної системи правової охорони інтелектуальної власності, здатної сформулювати, реалізувати прозору публічну модель подолання існуючих викликів та ризиків і запропонувати дієві інструменти сфери інтелектуальної власності як стимули для розвитку споріднених економічних та суспільних чинників».

Для досягнення поставленої мети законопроектом пропонується внести зміни до Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Декрету Кабінету Міністрів «Про державне мито» та законів «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Проектом Закону запропоновано ряд новацій, що стосуються охорони прав: на промислові зразки, на знаки для товарів і послуг, на винаходи і корисні моделі.

Під час засідання зазначалось, що переважна більшість положень даного законопроекту дублює відповідні положення проектів законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності» (№ 5699) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони винаходів та корисних моделей» (№ 7538), які не були прийняті Верховною Радою у вересні 2018 року, та проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інтелектуальної (промислової) власності та удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності» (№ 9088).

Водночас, проект Закону № 9385 містить ряд суттєвих недоліків, на які Комітет звертав увагу при розгляді вище вказаних законопроектів.

Зважаючи на те, що надані у експертних висновках зауваження і пропозиції Головного науково-експертного управління Верховної Ради, Комітету з питань запобігання і протидії корупції, Комітету з питань бюджету, Міністерства охорони здоров'я, Державної фіскальної служби, Європейської Бізнес Асоціації, Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу», Фармацевтичної фірми «Дарниця», Громадської спілки «Центр інновацій «Сходи в Майбутнє», НДІ Інтелектуальної власності Національної академії правових наук України до проекту Закону можуть бути враховані або частково враховані при підготовці законопроекту до другого читання, Комітет з питань науки і освіти вирішив рекомендувати Верховній Раді зазначений проект Закону за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

([вгору](#))

Додаток 30

03.04.2019

У фінал конкурсу стартапів та інноваційних проектів вийшло 60 робіт – побачити їх можна буде 16 травня на Всеукраїнському фестивалі інновацій, там же оберуть переможців

Цього року на конкурси проектів Всеукраїнського фестивалю інновацій подалося більше учасників, ніж торік, а тематика самих робіт значно розширилася. Про це повідомила генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка 3 квітня 2019 р., коментуючи підсумки відбору проектів до фіналу конкурсів ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«У травні ми вже вчетверте проведемо Всеукраїнський фестиваль інновацій, у межах якого буде одразу 3 конкурси – ІТ стартапів, технологічних стартапів та інноваційних проектів.

Податися на них можна було до кінця лютого, й цього року ми отримали рекордну кількість і самих заявок – 250, і організацій, від яких вони надійшли – 122. Це гарні показники, які свідчать про зростання популярності наших конкурсів серед винахідників та інноваторів.

Гадаю, велику роль зіграв досвід попередніх років. Він, зокрема, свідчить, що фестиваль – це ефективний майданчик, щоб показати себе та отримати можливості для розвитку», – зазначила Д. Чайка.

Вона також наголосила, що, як і раніше, багато робіт подано у сфері ІТ, але помітно активізувалися учасники й за іншими напрямками – медицини, аграрної промисловості та екології.

Упродовж березня фахові експерти вивчали подані проекти та відібрали з них 60 фіналістів, по 20 у кожній номінації. Переглянути їх перелік можна

[за посиланням](#). Усі ці роботи буде розміщено в демо-зоні фестивалю інновацій 16 травня.

Для участі у фіналі відібраним проектам необхідно до 10 травня 2019 року надати організаторам презентацію власних робіт українською та англійською мовами, а також інші додаткові матеріали щодо проектів. Докладніша інформація буде надіслана кожному фіналісту за вказаними в заявках електронними адресами.

Під час фіналу буде визначено переможців в 3-х номінаціях: кращий інноваційний проект, кращий ІТ-стартап, кращий технологічний стартап. Всі переможці отримають цінні призи та подарунки від партнерів фестивалю.

Довідково: 4-й Всеукраїнський фестиваль інновацій відбудеться 16 травня 2019 року. Його мета – популяризувати розробки українських вчених та інноваторів, а також залучити інвесторів до розвитку перспективних проектів. Девіз заходу – «SCALE UP UKRAINIAN INNOVATIONS!» (Масштабуй українські інновації!).

В програмі фестивалю передбачено такі події:

- презентація розробок у демо-зоні фестивалю;
- круглий стіл «Розвиток академічного підприємництва в закладах вищої освіти та наукових установах України»;
- конкурс технологічних стартап-проектів;
- конкурс стартап-проектів ІТ-Eureka;
- конкурс інноваційних проектів;
- IP-Marathon;
- навчальні тренінги з питань інноваційної діяльності.

Партнерами фестивалю будуть:

Генеральні партнери: Торгово-промислова палата України, Київстар, Sigma Software;

Партнери: Інноваційний простір Hub 4.0, Центр інновацій «Сходи в майбутнє», UNIDO, Startup.Network, Polish-Ukrainian Startup Bridge, Київський національний економічний університет, Науковий парк КНУ ім. Тараса Шевченка, EEN;

Інформаційний партнер: Міністерство інформаційної політики України.
([вгору](#))

Додаток 31

19.04.2019

Ціни донизу: як енергія з відновлюваних джерел може витіснити «брудні» ТЕС

17 квітня 2019 р. на сторінках щоденної української інформаційно-політичної газети «Україна молода» (№ 44 від 17 квітня 2019 р.) вийшла стаття, присвячена електроенергії з відновлюваних джерел, яка містить коментар завідувача відділу метрології Інституту відновлюваної енергетики

НАН України провідного інженера Мухуба Бенменні ([Національна академія наук України](#)).

«Якщо згадати ситуацію, яку ми мали п'ять років тому, то тоді собівартість 1 кВт потужності сонячної станції становила близько 4 тисяч доларів. Зараз він обходиться в 600-800 доларів. Такий спад цін пояснюється тим, що технології розвиваються, а конкуренція у виробничому напрямку зростає», – пояснив М. Бенменні, додавши, що сонячна енергія вигідна серед відновлюваних джерел ще й тому, що вона проста в експлуатації.

Саме цим експерт пояснює популярність саме сонячних станцій серед приватних споживачів. «Сонячна енергія дуже проста в експлуатації. Вона не вимагає якихось додаткових досліджень перед установкою. Сонце є всюди у відкритому середовищі. Сонячні модулі не вимагають жодної механіки, на відміну від інших джерел енергії. Їх можна ставити скрізь, незалежно від регіону, а сонячні батареї працюють і виробляють енергію навіть тоді, коли ми не бачимо сонця, і взимку теж», – зазначив Бенменні.

Підтримує цей напрям і Європейський банк реконструкції та розвитку, який, зокрема, виділив Україні 25,9 млн євро на будівництво ще трьох сонячних електростанцій. Проект з ЄБРР передбачає створення нових робочих місць: 350 осіб будуть зайняті в будівництві станцій, а 15 осіб – у її обслуговуванні. Зокрема, на будівництво сонячної електростанції у Львівській області ЄБРР планує надати кредит на 10 років на суму 17,3 млн. євро, а СТФ (Clean Technology Fund, «Фонд чистих технологій») – 11-річну позику в розмірі 6,9 млн. євро.

Повний текст статті – за посиланням:

<https://www.umoloda.kiev.ua/number/3448/159/132520/>.

([вгору](#))

Додаток 32

26.04.2019

Спільна заява Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Європейської асоціації університетів (EUA) та асоціації «Наука Європи» (ScienceEurope) про академічну свободу

10 квітня 2019 р. Європейська федерація академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Європейська асоціація університетів (EUA) і асоціація «Наука Європи» (ScienceEurope), які представляють значну частину європейської системи досліджень і вищої освіти, опублікували спільну заяву про нагальну необхідність підтримати зобов'язання щодо академічної свободи та автономії університетів. У заяві йдеться про те, що академічна свобода та інституційна автономія мають фундаментальне значення та цінність для суспільства ([Національна академія наук України](#)).

Усі країни Європи і більшість країн світу мають правові положення – у формі національного законодавства, міжнародних договорів або Хартії основних прав Європейського Союзу, які гарантують академічну свободу та

інституційну автономію. Хоча юридичні документи можуть відрізнятися за обсягом і змістом, вони відображають спільну готовність до захисту цих принципів. Незважаючи на ці зобов'язання, академічна свобода та інституційна автономія більше не є очевидними в Європі та в усьому світі, що має серйозні наслідки для вчених, науки та суспільства.

Утвердження академічної свободи та інституційної автономії мають на меті розширення можливостей вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ для виконання своїх соціальних обов'язків. Академічна свобода повинна бути сформована строгими науковими та професійними стандартами, повагою до прав інших, етичною поведінкою та усвідомленням впливу наукових досліджень на людину та навколишнє середовище. Автономні вищі навчальні та науково-дослідні установи повинні бути підзвітними – власним громадам, своїм державним органам і суспільству. Ключову роль у цьому також відіграють уряди європейських країн. Академічна свобода та інституційна автономія разом з усвідомленням мети та відповідальності дають можливість розвиватися вищим навчальним закладам, науково-дослідним установам та суспільствам, яким вони служать.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2Ltz90a>.
(вгору)

Додаток 33

12.04.2019

Состоялась презентация Национального портала управления по докторскому образованию

12 апреля на мероприятии, посвященном итогам проекта «Реконструкция и развитие докторантуры в Азербайджане в соответствии с требованиями Европейского пространства высшего образования – «Низами», прошла презентация Национального портала управления докторским образованием. Портал, созданный при поддержке Института информационных технологий НАН Азербайджана, представила руководитель Управлением международных связей аппарата Президиума НАНА, доктор философии по биологии Э. Алирзаева ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

Она довела до сведения, что основной целью портала, который будет функционировать на азербайджанском и английском языках, является поддержка государственной политики по расширению доступности информации о существующих данных и объединение информации о докторантах, обучающихся в Азербайджане. Э. Алирзаева сказала, что система была создана на основе портала, доступного в Университете Монпелье во Франции и объяснила процесс размещения информации, путем регистрации докторантов и научных руководителей.

Также Э. Алирзаева подчеркнула, что в системе будут отражены результаты аттестации, которую докторанты ежегодно проходят, и информация о них будет храниться на портале после защиты диссертации.

Руководитель управления также отметила, что здесь размещена информация об официальных документах, принятых относительно системы докторского образования в нашей стране, о правах и обязанностях лиц, которые претендуют на поступление в докторантуру.

По ее словам, ответственные лица этого портала будут работать во всех научных организациях НАНА. Э. Алирзаева сказала, что система была разработана для тех, кто хочет учиться за границей, отметив, что в портале будут предоставлены возможности для трудоустройства.

В заключение она подчеркнула, что для предотвращения плагиата и обеспечения прозрачности планируется разместить на портале электронные версии авторефератов докторантов.

([вгору](#))

Додаток 34

26.04.2019

Гаврилова В.

Как в Беларуси развивается система интеллектуальной собственности

О стратегии Беларуси в сфере интеллектуальной собственности, коммерциализации и экспорте услуг рассказал корреспонденту БЕЛТА председатель Государственного комитета по науке и технологиям Александр Шумилин ([БЕЛТА](#)).

Законодательство и международные договоры

В Беларуси реализуется стратегия в сфере интеллектуальной собственности на 2012–2020 гг. Это основополагающий документ, который определяет направления развития данной системы в стране. Ключевая роль в этом процессе принадлежит Государственному комитету по науке и технологиям и подведомственной ему организации – Национальному центру интеллектуальной собственности (НЦИС). «Последние годы отмечены значительными достижениями в этой сфере. Стремление следовать мировым стандартам в области регулирования интеллектуальной собственности отражается на законодательном уровне. Страна расширяет базу международных договоров», – отметил А. Шумилин.

Беларусь присоединилась к соглашению о порядке управления авторскими и смежными правами на коллективной основе по линии ЕАЭС и к Договору о патентном праве. А в планах на ближайшее будущее – присоединение к Марракешскому договору об облегчении доступа слепых и лиц с нарушениями зрения или иными ограниченными способностями воспринимать печатную информацию к опубликованным произведениям.

Председатель ГКНТ подчеркнул, что национальное законодательство оперативно реагирует на меняющийся экономический ландшафт внутри страны. Например, были пересмотрены законы «О товарных знаках и знаках обслуживания» и «О патентах на изобретения, полезные модели, промышленные образцы». «Ставки патентных пошлин постоянно

пересматриваются, чтобы создать наиболее благоприятную среду для подачи заявок на объекты интеллектуальной собственности. Так, отдельные ставки патентных пошлин снижены в среднем на 30 %. Установлены льготы по их уплате для организаций, аккредитованных в качестве научных. Эти организации уплачивают патентные пошлины за совершение юридически значимых действий, связанных с предоставлением правовой охраны изобретениям, в размере 25 % от установленного», – обратил внимание он.

Коммерциализация

«На данном этапе развития экономики становится несомненным то, что создаваемые объекты интеллектуальной собственности должны не просто охраняться, но использоваться для получения прибыли. Для достижения этой цели национальная система интеллектуальной собственности дополняется новыми звеньями», – рассказал А. Шумилин.

По решению ГКНТ в официальный сайт НЦИС интегрирована виртуальная биржа интеллектуальной собственности, которая содержит информацию о перспективных изобретениях и коммерческих предложениях. Биржа позволяет отечественным изобретателям в онлайн-режиме предлагать свои инновационные разработки, что плодотворно влияет на развитие рынка. Кроме того, при содействии ГКНТ в структуре НЦИС создан центр содействия коммерциализации объектов интеллектуальной собственности. «В Беларуси также действует созданный на базе Республиканской научно-технической библиотеки Центр поддержки технологий и инноваций – часть глобального проекта Всемирной организации интеллектуальной собственности по обеспечению изобретателей и бизнесменов актуальной патентной и технической информацией», – добавил председатель ГКНТ.

В Беларуси ежегодно растет количество договоров о передаче прав на использование объектов интеллектуальной собственности. За прошлый год в НЦИС их было зарегистрировано 688. Наибольшая доля приходится на лицензионные договоры. Однако для развития национальной экономики показателен рост числа договоров франчайзинга, так как именно они позволяют привлечь в страну крупные мировые бренды.

А. Шумилин привел несколько примеров успешной работы белорусских организаций по коммерциализации объектов интеллектуальной собственности. У Научно-исследовательского института физико-химических проблем БГУ 45 лицензионных договоров, которые принесли около \$400 тыс. дохода. Полоцкий государственный университет только по одной разработке «Прибор для экспресс-анализа нефтепродуктов» получил роялти из-за рубежа в размере около 1 млн евро.

По данным Национального статистического комитета, экспорт услуг в 2018 г. в области платы за пользование интеллектуальной собственностью составил \$65,7 млн – это почти в три раза больше, чем в 2015-м. Объем экспорта компьютерных услуг в 2018 г. составил \$1,585 млрд – почти в два раза выше, чем в 2015-м.

Защита прав в сфере интеллектуальной собственности

«Благодаря проводимой государственной политике достигнуты существенные результаты по повышению эффективности защиты прав белорусских творцов. Принимаемые меры позволяют обеспечить динамичное развитие и укрепление механизмов реализации прав авторов в Беларуси и за рубежом. Ежегодно увеличиваются сбор и выплата авторского вознаграждения белорусским авторам», – отметил А. Шумилин.

Каждый год в сфере коллективного управления правами авторов и правообладателей собираются вознаграждения в размере Br6 млн. В области права промышленной собственности ежегодно перечисляются в республиканский бюджет поступления от патентных пошлин и сборов на сумму более Br15 млн.

Председатель ГКНТ обратил внимание на важность решения образовательно-просветительских задач для развития национальной системы интеллектуальной собственности. Специалисты в этой сфере могут повысить свой уровень знаний, проходя курсы повышения квалификации, в том числе организуемые международными организациями, и принимая участие в семинарах с представителями международного экспертного сообщества.

Планы на будущее

«Мы не можем останавливаться на достигнутом. Нынешний уровень не может нас устраивать, а круг задач будет расширяться и усложняться с учетом современных мировых реалий, – подчеркнул А. Шумилин. – В числе первоочередных задач видится совершенствование национального законодательства, в том числе подготовка новой стратегии Беларуси в сфере интеллектуальной собственности, присоединение страны к ряду международных соглашений».

Одним из направлений работы будет развитие инновационной инфраструктуры, а также технической инфраструктуры ведомства по интеллектуальной собственности на основе использования современных информационных технологий. Особое внимание будет уделяться развитию системы альтернативных способов урегулирования споров. Продолжится работа по укреплению потенциала высших учебных заведений и научно-исследовательских учреждений, предприятий малого и среднего бизнеса, чтобы они могли в полной мере использовать преимущества системы интеллектуальной собственности. В июне 2019 г. запланирован визит в Беларусь генерального директора Всемирной организации интеллектуальной собственности Ф. Гарри. «Этот визит свидетельствует о значимости роли Беларуси на международной арене в сфере интеллектуальной собственности», – отметил председатель ГКНТ. А. Шумилин обратил внимание на то, что в процессе развития белорусской системы интеллектуальной собственности расширяются возможности для самореализации изобретателей, авторов, ученых, исследователей. Благодаря этому создается крепкая основа для достижений в различных сферах экономики и культуры.

([вгору](#))

06.05.2019

Відбулася Міжнародна наукова конференція «XIV юридичні читання. Проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом»

17–18 квітня 2019 р. у Національному педагогічному університеті (НПУ) імені М. П. Драгоманова відбулася міжнародна наукова конференція, яка продовжила цикл щорічних наукових конференцій, започаткованих факультетом політології та права НПУ імені М. П. Драгоманова та Інститутом держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Цьогоріч вона була присвячена 185-річчю НПУ імені М. П. Драгоманова та 70-річчю Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України ([Національна академія наук України](#)).

<...> Вже традиційно співorganizаторами заходу стали також Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України, громадська організація «Феміда» та Центр правової освіти і науки.

На пленарному та панельних засіданнях виступили провідні юристи – вчені і практики, політики і політологи, філософи, історики, педагоги, представники професорсько-викладацького складу вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, а також наукових установ. Серед них представники Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Краківського педагогічного університету імені Комісії народної освіти (Польща), Опольського університету (Польща), Національної академії внутрішніх справ, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Вінницького національного аграрного університету, Юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Академії адвокатури України, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка та ін.

Відкрив конференцію та привітав учасників декан факультету політології та права НПУ імені М. П. Драгоманова доктор історичних наук Б. Андрусин. З вітальним словом до учасників міжнародної конференції звернувся ректор НПУ імені М. П. Драгоманова член-кореспондент НАН України В. Андрущенко. Зі словами вітань до учасників конференції а також змістовною доповіддю на тему «Гармонізація законодавства України з європейським правом: проблеми теорії і практики» виступив директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік НАН України Ю. Шемшученко. Директор Інституту законодавства Верховної Ради України академік НАН України О. Копиленко презентував для наукової бібліотеки НПУ імені М. П. Драгоманова серію книг проекту «Із першоджерел», який започатковано Інститутом законодавства Верховної Ради України ще 2012 р. до сторіччя Української революції. Директор

Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України, члена-кореспондент НАПрН України, академік АН ВШ України, доктор юридичних наук В. Пилипчук у своєму виступі окреслив основні проблеми адаптації національного законодавства до правових стандартів захисту даних Європейського Союзу. Він також відзначив почесними грамотами співробітників факультету політології та права НПУ імені М. П. Драгоманова з нагоди 185-річчя Університету <...> З огляду на змістовні надбання конференції було підписано Підсумковий документ, в якому, з метою більш послідовного та ефективного вирішення проблем, що постають у сфері імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як ключового чинника євроінтеграції, вміщено пропозиції (рекомендації) органам державної влади та їх посадовим особам, науковій спільноті, освітянам, усьому громадянському суспільству.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2VRgteX>.
(вгору)

Додаток 36

01.05.2019

Вже 33 % усіх потужностей у світі виробляють електроенергію саме із відновлюваних джерел

У 2018 р. потужності відновлюваної електроенергетики у всьому світі зросли на 171 ГВт. Це майже на 8 % більше, ніж у 2017 р. ([Держенергоефективності України](#)).

Більшість нових об'єктів «чистої» енергетики у 2018 р. – це майже 100 ГВт СЕС і близько 50 ГВт ВЕС.

Про такий динамічний розвиток «зеленої» енергетики у всьому світі інформує авторитетне Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії (IRENA), повноцінним членом якого із 2018 р. також є Україна.

Загалом, на глобальному ринку встановлено понад 2300 ГВт потужностей «чистої» електроенергетики. Це вже третина від усіх об'єктів, що виробляють електроенергію у всьому світі.

Зокрема, найбільше «чисте» джерело електроенергії у світі – це гідроенергетика із майже 1200 ГВт. Решта потужностей – це:

- вітроенергетика – 564 ГВт;
- сонячна енергетика – 480 ГВт;
- біоенергетика – 121 ГВт;
- геотермальна – 13 ГВт;
- енергія хвиль – 500 МВт.

Країни, що повністю використовують потенціал відновлюваної енергетики, отримують низку соціально-економічних вигод, а також декарбонізацію своєї економіки.

«Тож «зелена» енергетика – один із незворотніх курсів на енергетичну незалежність, яким вже давно рухаються провідні країни світу і який обрала

Україна на свою користь», – прокоментував Голова Держенергоефективності С. Савчук.

Більше цікавої інформації дізнавайтеся у статті: <https://bit.ly/2U9ZULi>.
(вгору)

Додаток 37

Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу [Текст] / НАН України, ДУ «Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва» ; [Б. А. Маліцький та ін. ; голов. ред. акад. НАН України В. Л. Богданов]. – Київ : Фенікс, 2018. – С. 84–92.

Регіональні міжнародні академічні організації, які складаються з індивідуальних членів різних країн

Академія наук Африки (African Academy of Sciences – AAS) була заснована однією з перших серед організацій цієї групи в 1986 р. Академія наук Африки (AAS) має три головних завдання: досягнення досконалості шляхом визнання учених континенту, здійснення консультативних і аналітичних функцій для розробки стратегій і політики континенту; виконанні ключових наукових, технологічних та інноваційних програм.

Персональний склад AAS складається з дійсних, асоційованих і почесних членів. Органи управління AAS – генеральна асамблея, керівна рада, виконавчий комітет та секретаріат. Генеральна асамблея складається з дійсних членів, які обирають президента AAS і членів керівної ради, а також затверджують програми Академії. Керівна рада обирається з 13 членів, і контролює виконання академічних програм, здійснює відбір та затвердження нових членів, готує порядок денний загальних зборів і призначає аудиторів.

Виконавчий комітет складається з президента, генерального секретаря, скарбника і виконавчого директора. Його завданням є контроль роботи інших комітетів, які створені керівною радою. Організація має п'ять регіональних офісів, кожен з яких очолюється одним з п'яти віцепрезидентів. Вибори в AAS відбуваються щорічно шляхом відбору і виконання всіх процедур оцінювання кандидатів. Комітети експертів оцінюють і відбирають кандидатури для обрання в Академію, а також оцінюють тих, хто рекомендував кандидатури для обрання, і після процедури голосування дійсними членами AAS, перелік обраних осіб затверджується керівною радою AAS. Крім того, щороку AAS вибирає, починаючи з 2015 р., на п'ять років перспективних учених як афілійованих членів, які молодші 40 років, мають вчений ступінь у галузі науки і досвід роботи за науковою спеціальністю в науково-дослідних установах.

У квітні 2017 р. в Академії було 330 дійсних, асоційованих і почесних членів з 38 країн, включаючи 31 країну Африки, США, Велику Британію, Данію, Індію, Канаду, КНР і ФРН, а також 15 афілійованих членів з 8 країн континенту. Найбільше представлені в AAS були Південно-Африканська

Республіка (26 осіб), Нігерія (21 член) та Кенія (19 членів). У 2015 р. обрано 38 нових членів, з них 33 дійсних члени і п'ять асоційованих членів з Великої Британії, Індії, Канади та КНР.

У нинішньому стратегічному плані AAS (2013-2018 рр.) визначені шість галузей: зміна клімату; здоров'я і благополуччя; STEM (наука, технологія, інженерія і математика); водопостачання і санітарія; продовольча безпека і здорове харчування; стійка енергетика.

AAS розпочала в 2015 р. програму, спрямовану на прискорене створення сучасного наукового потенціалу в Африці (Alliance for Accelerating Excellence in Science in Africa – AESA). Керівна філософія AESA полягає в тому, щоб підтримати найяскравіших людей в Африці, які працюють у потрібних місцях і середовищах, для реалізації ключових програм, які можуть сприяти науковій майстерності, лідерству та інноваціям, що впливає на здоров'я населення і проблеми розвитку континенту.

Академія Європи (Academia Europaea – AE) є найбільш численною з регіональних міжнародних академічних організацій, які складаються з окремих видатних учених і фахівців. Загальна кількість членів AE становить понад 4000 осіб (2016 р.), серед них було сімдесят два Нобелівських лауреата. Найбільше представництво в організації мають Велика Британія (610 членів), Німеччина (520 осіб), Франція (430 членів), Італія (230 членів), Нідерланди (185 членів), Швейцарія (170 членів), США (150 членів). У складі AE – дійсні члени НАН України, президент НАН України Б. С. Патон, Ю. Ю. Глеба, О. М. Гузь, О. О. Кришталь, П. П. Толочко, а в 1991-2010 рр. – П. Г. Костюк.

Організація була заснована в 1988 р. відповідно до концепції єдиної Європи і працює в галузі природничих, соціальних і гуманітарних наук. Місія AE полягає в: сприянні більш широкого визнання цінності європейської науки і наукових досліджень; наданні рекомендацій національним урядам і міжнародним установам щодо питань стосовно науки. Персональний склад AE включає чотири категорії членів: звичайні члени, які є резидентами країн Європи; іноземні члени – учені, нерезиденти Європи, які тісно пов'язані з ученим співтовариством континенту; почесні члени – особи, які зробили значний внесок в роботу AE, і покровителі – окремі особи або організації, що надають допомогу Академії в різній формі.

Органами управління AE є загальні збори членів, рада і бюро ради. До складу ради входять президент, віце-президент, скарбник і три-шість інших членів. Бюро ради складається з президента, віце-президента і скарбника і трьох-п'яти інших членів. Усіх членів ради обирають на загальних зборах членів AE. Кожен член AE входить до однієї з 20 секцій. Члени секції обирають керівника секції, який входить до складу бюро ради. Повноваження всіх керівних осіб AE – три роки з можливістю одного переобрання. Академія має головний офіс в Лондоні, 4 представництва в Барселоні, Бергені, Вроцлаві, Кардіффі і інформаційний центр в Граці. Академія Європи разом з чотирма іншими загальноєвропейськими академічними організаціями

утворили дорадчий консорціум, який надає науково-обґрунтовані міждисциплінарні поради для Європейської Комісії та радників вищого рівня.

Нагороди Академії: Медаль Еразмуса з 1992 р.; стипендії на честь А. Бюргена, президента-засновника Академії з 2010 р.; Золота медаль Академії з 1997 р. для нагородження не членів Академії і організацій; російські нагороди з 1993 р. – 25 призів щорічно для молодих учених Росії з виплатою 1000 доларів США.

Європейська академія наук і мистецтв (European Academy of Sciences and Arts – EASA) заснована в 1990 р. в Зальцбурзі кардіохірургом Ф. Унгером, який здійснив першу в Європі успішну пересадку серця, архієпископом Відня кардиналом Ф. Кенігом і політологом та філософом Н. Лобковичем. Академія концентрує свої зусилля в трьох галузях: розвиток знань, поширення наукової інформації, а також реалізація міжнародних проектів. 1700 видатних учених і фахівців є членами Академії, в тому числі 29 Нобелівських лауреатів. В Академії представлені всі країни Європи, в тому числі два члени від України, а також фахівці з 27 країн інших континентів. Академія має 34 представництва, включаючи 27 країн Європи, штаб-квартиру ЮНЕСКО, Йорданію, Ізраїль і США (4 офіси).

Європейська академія наук (European Academy of Sciences – EAS) створена в 2003 р. і налічує приблизно 570 членів, з них понад 15 лауреатів Нобелівських премій. Її метою є розвиток науки і техніки задля зміцнення соціально-економічного розвитку Європи. У складі організації – три дійсні члени НАН України – О. М. Гузь і В. В. Панасюк, А. М. Самойленко, а в 2002-2015 рр. – В. В. Пилипенко. В організації дев'ять секцій. Постійний секретар Академії на 2014-2021 рр. – професор Х. Роде (Prof. Helene de Rode), правознавець з Бельгії. В Академії встановлені нагороди: нагорода Леонардо да Вінчі, медаль Б. Паскаля – до 6 нагород щорічно, нагорода для молодих учених.

Академія наук ісламського світу (Islamic World Academy of Sciences – IAS) була створена в 1986 р. як міжнародна академія наук, яка обслуговує 57 держав-членів Організації ісламського співробітництва. IAS є науковим консультативним органом Організації ісламського співробітництва і виконує функції товариства учених, яке пропагує цінності сучасної науки, шанує високі досягнення і поширює наукові відкриття через зустрічі і публікації, забезпечує форум, на якому обговорюється наука і наукові проблеми, та представляє академічне сховище історії науки, зокрема в контексті ісламської цивілізації.

У складі IAS два благодійники (принц Йорданського Хашимітського Королівства і президент Ісламської Республіки Пакистан), 12 почесних членів, виконавча рада і генеральна асамблея. Серед почесних членів два Нобелівських лауреати (Richard R. Ernst, премія з хімії 1991 р., Швейцарія та Ferid Murad, премія з медицини, фізіології 1998 р., США), представники потужних міжнаціональних компаній з Кувейту та Саудівської Аравії,

президент Республіки Казахстан Н. А. Назарбаєв, колишні прем'єр-міністри Катару (Sheikh Hamad J.J.) та Малайзії (Dr. Mahathir Mohamad), генеральний секретар Організації ісламського співробітництва в 2004-2014 рр. (Ekmeleddin Ihsanoglu).

Виконавча рада складається з 12 членів, яких обирають на 4 роки на генеральній асамблеї. Генеральна асамблея складається із засновників і обраних членів, всі вони є дійсними членами IAS. Число дійсних членів IAS станом на 1 грудня 2016 р. становило 110 осіб, в тому числі приблизно 10,0 % – жінки. Усі дійсні члени мають ранг професора і представляють понад 40 країн і широке коло наукових дисциплін. Президент Академії з 2013 р. – професор Абдельсалам ал-Майалі (Abdelsalam al-Majali), йорданський медик та політик, який двічі був прем'єр-міністром Йорданії.

Організація жінок в науці у світі, що розвивається (Organization for Women in Science for the Developing World – OWSD) є неурядовою організацією, яка була заснована в 1987 р. на базі офісів WAS в Трієсті, Італія. OWSD є першим міжнародним форумом, що об'єднує видатних жінок-учених з розвинених країн і країн, що розвиваються, для посилення їх ролі в процесі розвитку і сприяння збільшенню їх представництва в науково-технічному керівництві.

Відділення OWSD, які очолюють авторитетні експерти з провідних жінок-учених, встановлюються на всіх континентах. Персональний склад OWSD включає три категорії членів: дійсних, асоційованих і афілійованих членів. Загальна кількість членів, які працюють в розвинених країнах не повинна перевищувати 20 відсотків від їх загальної кількості. Особи, які бажають стати членом OWSD повинні подати письмову заяву до виконавчої ради. Рада приймає рішення і визначає категорію членства протягом трьох місяців. В OWSD було понад 5 300 дійсних членів жінок-учених з 250 країн і державних утворень у всьому світі (квітень 2017 р.). Розподіл членів між країнами в різних частинах світу був таким: Африка – 2 515 членів з 47 країн, арабський світ – 782 члени з 19 країн, Азія і басейн Тихого Океану – 1 354 члени з 40 країн; Латинська Америка і Карибський басейн – 624 члени з 30 країн; з інших 114 країн – 210 членів.

Генеральна асамблея членів є вищим органом OWSD і формує виконавчу раду, що складається з президента, чотирьох віце-президентів (по одному з кожного регіону), чотирьох членів (по одному від кожного регіону) і колишнього президента, і міжнародного секретаріату. Професор Д. Томсон (Jennifer Thomson), мікробіолог, член Академії наук Південної Африки, обрана в 2016 р. президентом OWSD.

В OWSD створені програми для допомоги бідним країнам з підготовки кваліфікованого персоналу в більш розвинених країнах, таких як Індія, Китай, Малайзія і 16 провідних наукових установах в Африці. Гранти OWSD надаються жінкам для отримання наукового ступеня Ph. D.: з країн Африки – 250 осіб, арабських країн (Ємен, Судан) – 40 осіб, Азії (Бангладеш, М'янма, Непал) – 50 осіб.

Фонд Elsevier, OWSD і TWAS встановили нагороду (OWSD-Elsevier Foundation Awards) для підтримки успішної кар'єри жінок-учених, які живуть і працюють у країнах, що розвиваються. П'ять жінок-учених з Африки, Близького Сходу, Азії, Латинської Америки і Карибського басейну щороку (з 2012 р.) отримують за їхні наукові досягнення нагороду з виплатою 5 тисяч доларів США, безкоштовну річну Science Direct підписку і безкоштовну участь у щорічній конференції Американської асоціації сприяння розвитку науки (AAAS), яка відбувається в США в лютому.

OWSD організовує щороку регіональні семінари для всіх аспірантів за місцем навчання, що надає можливість для зустрічей і співпраці з колегами в своїй галузі.

Молода академія Європи (Young Academy of Europe – YAE) була створена в 2012 р. для посилення впливу наукової молоді континенту на європейську наукову політику. Організація перебуває в стані реформування задля забезпечення участі в ній видатних молодих учених, а не тільки тих, хто раніше отримував гранти Європейської комісії. Кількість членів YAE встановлена в 500 осіб, сто з яких буде щорічно залишати лави організації, не перериваючи зв'язку з нею, а 100 нових членів будуть обрані.

Органи управління YAE: рада, яка представляє YAE в Академії Європи та в інших організаціях, голова, його заступник і три відділи фізичних та інженерних наук, наук про життя, соціальних і гуманітарних наук.

Арабо-Німецька молода академія природничих гуманітарних наук (Arab-German Young Academy of Sciences and Humanities – AGYA) була створена в 2013 році в Берлін-Бранденбурзькій академії природничих і гуманітарних наук за участю Університету Перської затоки в Бахрейні як перша двостороння молода академія у всьому світі. Із 600 кандидатів з 22 країн, які виявили бажання працювати в складі AGYA, були відібрані 25 арабських і 25 німецьких учених. AGYA прагне створити співтовариство видатних дослідників, які знаходяться на початку своєї академічної кар'єри. Потенційними членами AGYA є молоді дослідники з Німеччини і 19 арабських країн.

У Латинській Америці функціонують дві регіональні академії – **Академія наук Латинської Америки** (Academia de Ciencias de America Latina – ACAL), заснована в 1982 р. та **Карибська академія наук** (Caribbean Academy of Science – CAS) заснована в 1988 р. Загальна кількість членів цих академій визначена в 170 та 200 осіб, відповідно, а завдання цих інституцій полягає в забезпеченні форуму для обміну між вченими з важливих питань, пов'язаних із застосуванням науки і техніки в цілях розвитку Латинської Америки і Карибського басейну. Однак відомості, які є на сайтах цих організацій застарілі, що в цілому відповідає низькій активності академічних організацій країн Латинської Америки.

([вгору](#))

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник **Натаров Олег Олександрович**

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.